

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

Проданова Л.В., Бочарова Ю.Г., Федотова Т.А., Лижник Ю.Б.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ»**

Ступінь: бакалавр

Кривий Ріг
2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

Проданова Л.В., Бочарова Ю.Г., Федотова Т.А., Лижник Ю.Б.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ
ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ»

Ступінь: бакалавр

Затверджено на засіданні
кафедри економіки та міжнародних
економічних відносин
Протокол № 9
від “5” грудня 2022 р.

Схвалено навчально-методичною радою
ДонНУЕТ
Протокол № 4
від “22” грудня 2022 р.

Кривий Ріг
2022

УДК 330.8

Проданова, Л.В.

Історія економіки та економічної думки [Текст] : метод. рек. до вивч. дисц. / Проданова Л.В., Бочарова Ю.Г., Федотова Т.А., Лижник Ю.Б. Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. економіки та міжнародних економічних відносин. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2022. 85 с.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів вищої освіти і включають інформацію щодо змісту модулів та тем дисципліни, планів семінарських занять, завдань з організації самостійної роботи та розподілу балів за видами робіт, що виконуються здобувачами протягом вивчення дисципліни.

УДК 330.8

© Проданова Л.В., Бочарова Ю.Г., Федотова Т.А., Лижник Ю.Б., 2022

© Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
ЧАСТИНА 1. ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
ЧАСТИНА 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ.....	13
Змістовий модуль 1.	14
Змістовий модуль 2.	16
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	20
Змістовий модуль 1.	21
Змістовий модуль 2.	53

ВСТУП

Дисципліна «Історія економіки та економічної думки» займає важливе місце в економічній освіті, оскільки він формує у здобувачів вищої освіти не тільки знання про процес виникнення, розвитку і зміни економічних ідей, основні напрямки та специфічні особливості еволюції економічної думки, але й уміння узагальнювати економічні явища, робити певні теоретичні висновки, знаходити потрібні практичні рішення, що сприяє поглибленню наукового мислення, створенню власних теоретичних позицій, запобіганню повторення теоретичних і практичних помилок.

Мета дисципліни полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти сучасного наукового світогляду та системи спеціальних знань у сфері історії економіки та економічної думки.

Завдання дисципліни полягає в теоретичній і практичній підготовці здобувачів ВО у сфері історії економіки та економічної думки; формуванні вмінь та навичок: осмислення еволюції економічного розвитку країн, основних напрямків як економічного розвитку, так й економічної думки, історичних зв'язків цих процесів; застосування теоретичних знань для пояснення еволюції економічного розвитку країн; аналізу та оцінки стану, динаміки та основних напрямків як економічного розвитку, так й економічної думки; презентації та валідації напрямків сучасного етапу економічного розвитку та розвитку економічної думки.

Предмет: форми організації господарства та різні аспекти господарського життя, спрямовані на забезпечення потреб суспільства, їх трактування, тобто економічні погляди та ідеї в їх історичній еволюції, що формувалися в світі протягом віків.

Після вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти будуть:

знати та розуміти особливості виникнення, розвитку і змін економічних ідей у взаємозв'язку зі змінами і розвитком усього процесу суспільного прогресу;

знати та розуміти історію розвитку господарської діяльності народів різних країн у той чи інший період соціально-економічного розвитку;

знати та розуміти фундаментальні засади, що стали основою для розуміння економічної, політичної і духовної історії людства;

знати та розуміти особливості дослідженням суспільних проблем, які здійснюють суттєвий вплив на формування сучасної теорії та політики.

уміти поглиблювати наукове мислення, створюючи власні теоретичні позиції;

уміти запобігати повторенню теоретичних і практичних помилок;

уміти використовувати знання в подальшій практичній діяльності;

уміти формувати та розвивати навички творчого економічного мислення;

уміти визначити роль та місце економіки провідних країн та економічної думки у світовому процесі економічного розвитку та економічної системи;

уміти проводити теоретичний аналіз економічних процесів.

Дисципліна «Історія економіки та економічної думки» – гібридна дисципліна, яка поєднує аудиторну (32 години лекцій та 32 години семінарських занять) та позааудиторну активності (Moodle).

ЧАСТИНА 1.
ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни денна/заочна форма навчання
Обов'язкова (для студентів спеціальності "Економіка") / вибіркова дисципліна	Обов'язкова
Семестр (осінній / весняний)	весняний
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	2
Лекції, годин	32 / 8
Практичні / семінарські, годин	32 / 8
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	86 / 134
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	4
самостійної роботи студента	6,14
Вид контролю	екзамен

2. Програма дисципліни

Ціль - формування у здобувачів вищої освіти сучасного наукового світогляду та системи спеціальних знань у сфері історії економіки та економічної думки.

Завдання: полягає в теоретичній і практичній підготовці здобувачів ВО у сфері історії економіки та економічної думки; формуванні вмінь та навичок: осмислення еволюції економічного розвитку країн, основних напрямків як економічного розвитку, так й економічної думки, історичних зв'язків цих процесів; застосування теоретичних знань для пояснення еволюції економічного розвитку країн; аналізу та оцінки стану, динаміки та основних напрямків як економічного розвитку, так й економічної думки; презентації та валідації напрямків сучасного етапу економічного розвитку та розвитку економічної думки.

Предмет: історії економіки та економічної думки є теоретичні, методичні та практичні засади формування та розвитку економічних ідей, течій, шкіл, а також дослідження економічного руху суспільства, економіки країн світу та господарської діяльності людства в історичному розвитку. **Зміст дисципліни розкривається в темах:**

1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки.
2. Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій.
3. Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. до н. е. - V ст. н.е.).
4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (V - XV ст.).

5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI - перша половина XVII ст.).

6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII - перша половина XIX ст.).

7. Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX - початок XX ст.).

8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX - початок XX ст.).

9. Господарство та економічна думка в період державно - монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.).

10. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.).

11. Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX - початок XXI ст.).

12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці.

13. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст.).

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усьо го	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Розвиток світової економіки і економічної думки (VIII ст. н.е. - перша половина XIX ст.)					
Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки	9	2	2	-	5
Тема 2. Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій	7	2	2	-	3
Тема 3. Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. до	10	2	2	-	6
Тема 4. Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (V - XV ст.)	13	4	4	-	5
Тема 5. Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI - перша половина XVII ст.)	8	2	2	-	4
Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII - перша половина XIX	13	4	4	-	5
Разом за змістовим модулем 1	60	16	16	0	28

1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 2. Розвиток світової економіки і економічної думки (перша половина XIX ст. - сучасний період)					
Тема 7. Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX - початок XX ст.)	16	4	4	-	8
Тема 8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX - початок XX ст.)	12	2	2	-	8
Тема 9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)	12	2	2	-	8
Тема 10. Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом	12	2	2	-	8
Тема 11. Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX - початок XXI ст.)	12	2	2	-	8
Тема 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	13	2	2	-	9
Тема 13. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст.)	13	2	2	-	9
Разом за змістовим модулем 2	90	16	16	0	58
Усього годин	150	32	32	0	86

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занят

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
1	2	3
1	Семінар-дискусія Предмет і метод історії економіки та економічної думки	2
2	Семінар-дискусія Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій	2
3	Семінар-дискусія Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. до н. е. - V ст. н.е.)	2
4	Семінар-дискусія Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (V - X ст.)	2

1	2	3
5	Семінар-дискусія Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (X - XV ст.)	2
6	Семінар-дискусія Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI - перша половина XVII ст.)	2
7	Семінар-дискусія Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII - XVIII ст.)	2
8	Семінар-дискусія Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (XVIII - перша половина XIX ст.)	2
9	Семінар-дискусія Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX с.)	2
10	Семінар-дискусія Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (початок XX ст.)	2
11	Семінар - дискусія Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX - початок XX ст.)	2
12	Семінар - дискусія Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)	2
13	Семінар - дискусія Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.)	2
14	Семінар - дискусія Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX - початок XXI ст.).	2
15	Семінар - дискусія Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	2
16	Семінар - дискусія Формування засад ринкового господарства в Україні в період відновлення незалежності.	2
Всього		32

**5. Розподіл балів, які отримують студенти
- вид контролю: екзамен**

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: впродовж семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

**Оцінювання студентів протягом семестру
(очна форма навчання)**

№ теми практичного заняття	Аудиторна робота					Позаауди торна робота	Сума балів
	Тестові завдан ня	Ситуацій ні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	Індиві дуальне завдання	ПМК	Завдання для самостійного виконання	
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1							
Семінар 1	2		2			1	5
Семінар 2	1		1				2
Семінар 3	1		1				2
Семінар 4	1		1				2
Семінар 5	2		2			1	5
Разом змістовий модуль 1	7	0	7	0	5	2	21
Змістовий модуль 2							
Семінар 6	1		1			2	4
Семінар 7	2		2				4
Семінар 8	2		2				4
Семінар 9	2		2				4
Семінар 10	2		2				4
Семінар 11	2		2				4
Разом змістовий модуль 2	11	0	11	0	5	2	29
Разом							50

**Оцінювання студентів протягом семестру
(заочна форма навчання)**

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест (екзамен)	Сума в балах
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання	50	100
25	10	15		

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

**ЧАСТИНА 2.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

РОЗВИТОК СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ І ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ (VIII СТ. Н.Е. - ПЕРША ПОЛОВИНА XIX СТ.)

Семінар 1 «Предмет і метод історії економіки та економічної думки» *Семінар-дискусія*

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

Особливості виникнення економічної історії та її місце в системі економічних наук.

Предмет, метод і завдання курсу.

Значення економічної історії на сучасному етапі розвитку.

Предмет, метод та функції історії економічних учень.

Періодизація й структура курсу

2. Індивідуальне тестування

Семінар 2 «Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій» *Семінар-дискусія*

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

Економічна характеристика рабовласницького ладу. Внутрішні й зовнішні функції рабовласницької держави.

Зародження державності в Древньому Єгипті. Основні риси східного рабства.

Економічний розвиток держав Месопотамії.

Економічна думка Стародавнього Сходу.

2. Індивідуальне тестування

Семінар 3 «Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. до н. е. - V ст. н.е.).» *Семінар-дискусія*

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

Особливості античного рабства. Економічне життя Стародавньої Греції.

Господарський розвиток Стародавньої Греції.

Право Стародавньої Греції.

Платіжні засоби й монетні системи Стародавньої Греції.

Стародавній Рим й особливості його господарського устрою. Періодизація економічної історії Риму.

Економічна думка Стародавньої Греції.

Економічна думка Стародавнього Риму.

2. Індивідуальне тестування

Семінар 4 «Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (V - X ст.)»

Семінар-дискусія

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

Основні риси й періодизація феодалного господарства.

Економіка Франкської держави.

Середньовічне місто і його господарський розвиток.

2. Індивідуальне тестування.

Семінар 5 «Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (X - XV ст.)»

Семінар-дискусія

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

Особливості феодалізму у Франції.

Феодалні відносини Англії.

Еволюція феодалізму в Італії.

Особливості становлення феодалного господарства в Німеччині.

Семінар 6 «Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI - перша половина XVII ст.)»

Семінар-дискусія

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

Великі географічні відкриття і первісне нагромадження капіталу.

Становлення „класичного” капіталізму в Англії.

Виникнення капіталізму у Франції.

Історичні умови виникнення і загальна характеристика класичної школи політичної економії.

2. Індивідуальне тестування.

Семінар 7 «Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII - XVIII ст.)»

Семінар-дискусія

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

Промисловий переворот та його роль в процесі становлення Англії як держави.

Генезис капіталізму в Німеччині.

Розкладання феодалізму генезис капіталізму в Японії.

Економічний розвиток США.

Економічне мислення періоду розвитку ринкового господарства.

2. Індивідуальне тестування

Семінар 8 «Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (XVIII - перша половина XIX ст.)»

Семінар-дискусія

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

Економічні погляди Ф.Ліста.

Історична школа: В.Рошер, Б.Гільдебранд, К.Кніс.

Нова історична школа: Г.Шмоллер, Л.Брентано, К.Бюхер.

Подальший розвиток німецької історичної школи.

2. Індивідуальне тестування

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

РОЗВИТОК СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ І ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ (ПЕРША ПОЛОВИНА XIX СТ. – СУЧАСНИЙ ПЕРІОД)

Семінар 9 «Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX ст.)»

Семінар-дискусія

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

Загальний економічний розвиток країн світу в період становлення монополістичного капіталізму.

Економічний розвиток Англії до першої світової війни.

Економічний розвиток Німеччини за умов формування монополістичного капіталізму.

2. Індивідуальне тестування.

Семінар 10 «Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (початок XX ст.)»

Семінар-дискусія

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

Економіка Франції в період монополістичного капіталізму.

Нова історична школа в Німеччині на початку XX ст. та австрійська економічна школа. Маржиналізм.

Кембриджська школа в Англії. Синтетична економічна концепція Дж. Б. Кларка.

2. Індивідуальне тестування.

Семінар 11 «Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX - початок XX ст.)»

Семінар-дискусія

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

Передумови, основні етапи і наслідки промислового перевороту в Україні. Економічний зміст аграрних реформ 1848-1861 р., їх соціальні наслідки.

Основні форми організації внутрішньої торгівлі в Україні. Фінансова політика.

Критичний напрям політичної економії. Формування соціалістичних ідей.

2. Індивідуальне тестування

Семінар 12 «Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)»

Семінар-дискусія

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

Економічні підсумки першої світової війни.

Економіка Англії в міжвоєнний період.

Економічний розвиток Франції після першої світової війни.
Господарство Німеччини в міжвоєнний період.
Монетаризм та теорія раціональних очікувань.
Кейнсіанство, еволюція кейнсіанства та інституціоналізм

2. Індивідуальне тестування

Семінар 13 «Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина ХХ ст.)»

Семінар-дискусія

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

Економічна політика Франції у 50-70 роках.
“Рейганоміка” та її результати.
Науково-технічна революція у другій половині ХХ ст.
Основні течії інституціоналізму. Неоінституціоналізм.

2. Індивідуальне тестування

Семінар 14 «Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець ХХ - початок ХХІ ст.)»

Семінар-дискусія

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

Нові індустріальні країни, стратегія їхніх економічних програм.
Економічний розвиток Японії.
Неокейнсіанство. Неолібералізм. Неоконсерватизм.

2. Індивідуальне тестування

Семінар 15 «Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці»

Семінар-дискусія

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

Народне господарство України під час Першої світової та громадянської війн (1914-1920 рр.).

НЕП і відновлення народного господарства України в 20-х рр.

Індустріалізація і колективізація: позитивні і негативні наслідки.
Господарські реформи Н.С.Хрущева в Україні
Реформи в 1965-1980 рр. в промисловості, сільському господарстві, їх
результативність.

Марксизм – основна теорія пролетаріату

2. Індивідуальне тестування

Семінар 16 «Формування засад ринкового господарства в Україні в період відновлення незалежності»

Семінар-дискусія

План заняття:

*1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань
самостійного вивчення:*

Проблеми соціально-економічного реформування української економіки в
перші роки незалежності.

Економічне становище української держави в другій половині 90-х років.

«Реформи заради добробуту».

Розвиток економічної думки в 90-ті роки ХХ ст., економічні школи та
економічні концепції.

2. Індивідуальне тестування

**ЧАСТИНА 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1
РОЗВИТОК СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ І ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ
(VIII СТ. Н.Е. - ПЕРША ПОЛОВИНА XIX СТ.)

Семінар 1 «Теоретичні погляди на економіку та зародження економічної теорії»

Семінар запитань і відповідей

Методи контролю: фронтальне та індивідуальне опитування, тестування, розв'язання задач та ситуацій.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

Назвіть особливості методології економічної науки.

Визначте об'єкт і предмет історії економіки та економічної думки. Які особливості предмета і методу економічної науки на різних етапах еволюції економічної думки?

Перелічіть і охарактеризуйте найбільш відомі методи пізнання господарських явищ.

У чому сутність цивілізаційного підходу?

Чому цивілізаційний підхід важливий для розуміння економічної історії?

Охарактеризуйте джерела та історіографію курсу історії економіки та економічної думки.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Економічна історія як наука зародилася в

- A. 16 ст.
- B. 17 ст.
- C. 18 ст.
- D. 19 ст.

2. Історично першою економічною наукою вважається

- A. політична економія
- B. мікроекономіка
- C. економетрика
- D. макроекономіка

3. „Трактат політичної економії” написано в

- A. 1600 р.
- B. 1613 р.
- C. 1615 р.

D. 1619 р

4. Економічна історія сформувалася як самостійна дисципліна

- A. початок XIX ст.
- B. середина XIX ст.
- C. кінець XIX ст.
- D. початок XX ст.

5. Рік, з якого регулярно проводяться міжнародні конгреси по економічній історії

- A. 1950 р.
- B. 1955 р.
- C. 1960 р.
- D. 1965 р

6. Рік, з якого плідно працює міжнародна асоціація економічної історії

- A. 1960 р.
- B. 1962 р.
- C. 1967 р.
- D. 1968 р.

7. Л. І. Мечніков в основу періодизації поклав

- A. історичний фактор
- B. географічний фактор
- C. економічний фактор
- D. соціальний фактор

8. Б. Гильдебранд в основу періодизації поклав

- A. географічний фактор
- B. економічний фактор
- C. соціальний фактор
- D. історію грошей

9. А. Тойнбі в основу періодизації поклав

- A. економіку
- B. історичний розвиток
- C. культуру і релігію
- D. військову історію

10. Кількість періодів, які в економічній історії виділив німецький економіст і статист Б. Гильдебранд

- A. три

- В. чотири
- С. п'ять
- Д. шість

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): у 2-х ч. : Ч. 1: Історія економіки та економічної думки, політекономія: навч. посіб.; за ред. М. М. Теліщука / Університет ДФС України. Ірпінь, 2020. 544 с.
2. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г.П. Пасемко, Л.Г. Бага, Г.Є. Беседіна та ін. – Вид. 2-ге, змін. і допов. Харків : ХНАУ, 2020. 243 с.
3. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / уклад. Л.М. Зарецька; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: Монограф, 2019. 119 с.
4. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка: навч. посібник / Н.П. Мацелюх, І. А. Максименко. Київ: Видавництво “Центр учбової літератури”, 2019. 382 с.
5. Історія економіки та економічної думки: Підручник. / В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, Т. В. Гайдай та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2018. 775 с.
6. Історія економічних учень: навч. посіб. / П. П. Несененко, О. А. Артеменко; М-во освіти і науки України, Одес. нац. економ. ун-т. Одеса, 2017. 448 с.
7. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки: навч. посіб. для вузів. Київ: ЦУЛ, 2017. 495с.
8. Кучин С.П. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / С.П. Кучин; Луганський національний аграрний університет. Харків: Видавництво “Стильна типографія”, 2018. 88 с.
9. Любохинець Л.С. Історія політичних та економічних вчень [Текст] : навч. посібник / Л.С. Любохинець, В.М. Шавкун, Л.М. Бабиш ; Хмельниць. нац. унт. К.: ЦУЛ, 2017. 293 с.
10. Ущাপовський Ю. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю. В. Ущাপовський. Житомир: Житомирська політехніка, 2020. 144 с

Додаткова

11. Горбачевська О.В., Хмелярчук М.І., Стасишин А.В. Історія економіки та економічної думки у логічних схемах: навч.посібник / О.В.Горбачевська, М.І.Хмелярчук, А.В.Стасишин; за ред. к.ек.н, доц. О.В.Горбачевської. К.: УБС НБУ, 2013. 526 с.

12. Історія економічних вчень: підручник / за ред. Тарасевича В. М., Петруні Ю.С. - К. : "Центр учбової літератури", 2013. 352 с.

13. Історія економіки та економічної думки // Конспект лекцій / Укладачі: Пікулик О.І., Зеленко В.А., Шпарик Х.В.. Львів, 2018. 121 с.

14. Історія економіки та економічної думки : підруч. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Длугопольський [та ін.] ; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль : ТНЕУ, 2015 792 с.

15. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Укладач: В. О. Левицький // Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. Тернопіль: ТНТУ, 2019. 154 с.

16. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» за освітнім рівнем «Бакалавр» для студентів спеціальностей «051 Економіка», «072 Фінанси, банківська справа та страхування», «075 Маркетинг» / Укл.: В.Л. Смесова, Н.Є. Федорова. Дніпро: УДХТУ, 2019. 137 с.

17. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Київ, 2015. 328 с.

18. Мацелюх Н.П. Максименко І.А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія: навч.посіб. К. : "Центр учбової літератури", 2014. 382 с.

19. Пармаклі Д.М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник / Д.М. Пармаклі, С.В. Філіппова, Н.А. Добрянська. Одеса, 2018. 113 с.

20. Тарасевич В. Історія економічних вчень: підручник. / В. М. Тарасевич. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.

21. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 288 с.

22. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В, Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ, 2015. 473 с.

23. Мочерний С. В. Довженко М.В. Історія економічних вчень (сучасна економічна думка). посіб. Л: «Новий світ-2000», 2015. 488 с.

24. Золотих І. Б. Історія економічних вчень. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 186 с.

Інформаційні ресурси

25. Міжнародний центр перспективних досліджень URL: <http://www.icps.kiev.ua>

26. Інститут економіки і прогнозування НАН України URL: <http://www.ief.org.ua>

27. Бібліотека імені В.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

**Семінар 2 «Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі
ранніх цивілізацій»**
Семінар запитань і відповідей

Методи контролю: фронтальне та індивідуальне опитування, тестування, розв'язання задач та ситуацій.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

Дайте характеристику основних етапів еволюції господарства первісного суспільства.

Які фактори зумовили перехід первісних людей від привласнюючого до відтворюючого господарства?

У чому суть неолітичної революції?

Якого рівня розвитку досягли племена трипільської культури?

Визначте спільні риси та особливості економічного розвитку країн Стародавнього Сходу.

Чому рабство на Сході називають патріархальним?

Які аспекти господарської діяльності знайшли відображення в писемних джерелах Стародавнього Сходу?

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Давньосхідні держави виникли

A. 5 тис. до н.е.

B. 2 тис. до н.е.

C. 4 тис. до н.е.

D. 3 тис. до н.е.

2. Після розпаду родових відносин в історії людства починається новий етап

A. розподілу суспільства

B. розпаду суспільства

C. формування суспільства

D. перебудови суспільства

3. Стародавньосхідні правителі й жерці створювали

A. первісні форми організації праці

B. основи для формування держави

C. залежність поселення й села від держави

D. сільськогосподарське виробництво

4. До районів східного рабства відносять

- A. Древній Рим
- B. Древню Грецію
- C. Древній Єгипет
- D. Древній Китай

5. Нижній Єгипет і Верхній Єгипет об'єдналися в єдину державу

- A. II тис. до н.е.
- B. III тис. до н.е.
- C. V тис. до н.е.
- D. IV тис. до н.е.

6. Місцеві жителі Месопотамії займалися

- A. землеробством
- B. скотарством
- C. сільським господарством
- D. ремісництвом

7. Вавилонське царство досягло свого найвищого розквіту при царі

- A. Саргоні
- B. Синахерибі
- C. Хаммурапі
- D. Асархаддоні

8. Клинопис з'явився в Месопотамії

- A. 5 тис. до н.е.
- B. 3 тис. до н.е.
- C. 7 тис. до н.е.
- D. 4 тис. до н.е.

9. Давньокитайський філософ Конфуцій вперше обґрунтував ідеї

- A. «природного порядку» і «розуму»
- B. «розвиток виробничих сил» і «торгівлі»
- C. «існування товарно-грошових відносин»
- D. «розподілу праці»

10. Пам'ятка давньоіндійської культури трактат „Артхашастра” датується

- A. VI-V ст. до н.е.
- B. III -II ст. до н.е.
- C. IV-III ст. до н.е.
- D. V- IV ст. до н.е.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): у 2-х ч. : Ч. 1: Історія економіки та економічної думки, політекономія: навч. посіб.; за ред. М. М. Теліщука / Університет ДФС України. Ірпінь, 2020. 544 с.
2. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г.П. Пасемко, Л.Г. Бага, Г.Є. Бесєдіна та ін. – Вид. 2-ге, змін. і допов. Харків : ХНАУ, 2020. 243 с.
3. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / уклад. Л.М. Зарецька; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: Монограф, 2019. 119 с.
4. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка: навч. посібник / Н.П. Мацелюх, І. А. Максименко. Київ: Видавництво “Центр учбової літератури”, 2019. 382 с.
5. Історія економіки та економічної думки: Підручник. / В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, Т. В. Гайдай та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2018. 775 с.
6. Історія економічних учень: навч. посіб. / П. П. Несененко, О. А. Артеменко; М-во освіти і науки України, Одес. нац. економ. ун-т. Одеса, 2017. 448 с.
7. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки: навч. посіб. для вузів. Київ: ЦУЛ, 2017. 495с.
8. Кучин С.П. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / С.П. Кучин; Луганський національний аграрний університет. Харків: Видавництво “Стильна типографія”, 2018. 88 с.
9. Любохинець Л.С. Історія політичних та економічних вчень [Текст] : навч. посібник / Л.С. Любохинець, В.М. Шавкун, Л.М. Бабич ; Хмельниц. нац. унт. К.: ЦУЛ, 2017. 293 с.
10. Ущাপовський Ю. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю. В. Ущাপовський. Житомир: Житомирська політехніка, 2020. 144 с

Додаткова

11. Горбачевська О.В., Хмелярчук М.І., Стасишин А.В. Історія економіки та економічної думки у логічних схемах: навч.посібник / О.В.Горбачевська, М.І.Хмелярчук, А.В.Стасишин; за ред. к.ек.н, доц. О.В.Горбачевської. К.: УБС НБУ, 2013. 526 с.
12. Історія економічних вчень: підручник / за ред. Тарасевича В. М ., Петруні Ю.С. - К. : "Центр учбової літератури", 2013. 352 с.
13. Історія економіки та економічної думки // Конспект лекцій / Укладачі: Пікулик О.І., Зеленко В.А., Шпарик Х.В.. Львів, 2018. 121 с.

14. Історія економіки та економічної думки : підруч. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Длугопольський [та ін.] ; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль : ТНЕУ, 2015 792 с.

15. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Укладач: В. О. Левицький // Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. Тернопіль: ТНТУ, 2019. 154 с.

16. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» за освітнім рівнем «Бакалавр» для студентів спеціальностей «051 Економіка», «072 Фінанси, банківська справа та страхування», «075 Маркетинг» / Укл.: В.Л. Смесова, Н.Є. Федорова. Дніпро: УДХТУ, 2019. 137 с.

17. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Київ, 2015. 328 с.

18. Мацелюх Н.П. Максименко І.А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія: навч. посіб. К. : "Центр учбової літератури", 2014. 382 с.

19. Пармаклі Д.М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник / Д.М. Пармаклі, С.В. Філіппова, Н.А. Добрянська. Одеса, 2018. 113 с.

20. Тарасевич В. Історія економічних вчень: підручник. / В. М. Тарасевич. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.

21. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 288 с.

22. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В, Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ, 2015. 473 с.

23. Мочерний С. В. Довженко М.В. Історія економічних вчень (сучасна економічна думка). посіб. Л: «Новий світ-2000», 2015. 488 с.

24. Золотих І. Б. Історія економічних вчень. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 186 с.

Інформаційні ресурси

25. Міжнародний центр перспективних досліджень URL: <http://www.icps.kiev.ua>

26. Інститут економіки і прогнозування НАН України URL: <http://www.ief.org.ua>

27. Бібліотека імені В.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Семінар 3 «Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. до н. е. - V ст. н.е.)»

Семінар – розгорнута бесіда

Методи контролю: фронтальне та індивідуальне опитування, тестування, розв'язання задач та ситуацій.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

Дайте характеристику осьового часу та визначте його роль у формуванні Західної та Східної цивілізацій.

У чому особливості господарства та економічної думки Індії та Китаю в осьовий час?

Охарактеризуйте провідні галузі економіки Стародавньої Греції.

Якими були особливості розвитку грецької торгівлі, фінансів, кредитної сфери?

Як розвивалися економічні зв'язки населення Північного Причорномор'я з грецькими містами-полісами, розташованими на території України?

Які проблеми товарного виробництва та грошей розглядалися мислителями Стародавньої Греції?

Розкрийте сутність концепції Аристотеля про економіку та хрематистику.

Охарактеризуйте господарство Стародавнього Риму в період його розквіту.

Які причини викликали крах античного рабовласницького суспільства?

Які ідеї висловлювали римські мислителі щодо вдосконалення сільського господарства?

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Вихідним пунктом становлення економічної науки, теоретичного осмислення економічних проблем вважають ідеї мислителів:

- A. Стародавнього Китаю
- B. Стародавнього Єгипту
- C. Стародавньої Греції
- D. Стародавньої Індії

2. Філософів Стародавньої Греції, який вважав доброчинності головним джерелом багатства:

- A. Сократ
- B. Ксенофонт
- C. Платон
- D. Аристотель

3. Термін «економіка» вперше був введений у науковий оборот

- A. Аристотелем
- B. Платоном
- C. Ксенофонтом
- D. А. Монкрентьєном

4. Праця, в якій були сформульовані основні принципи керування людьми в Стародавній Індії

- A. «Лунь-юй»
- B. «Гуань-цзи»
- C. «Артхашастра»
- D. «Нікомахова етика»

5. Філософ Стародавньої Греції, у якого А. Сміт взяв ідею про зв'язок ринку з розподілом праці

- A. Сократ
- B. Ксенофонт
- C. Платон
- D. Аристотель

6. Головним в методі Аристотеля є

- A. відокремлення досвіду від науки
- B. формування категорій науки
- C. пошук загального
- D. відокремлення досвіду від мистецтва

7. Аристотеля вважають «батьком» економічної науки, тому що він

- A. вперше ввів у науковий оборот термін «економіка»
- B. вперше проаналізував основні економічні явища, визначив основні економічні категорії і встановив взаємозв'язок між ними
- C. вперше визначив, що джерелом багатства нації є зовнішня торгівля
- D. здійснив першу спробу макроекономічного аналізу

8. Оригінальну концепцію економіки і хрематистики – поділу господарства на природну сферу, яка потребує підтримки держави, і неприродну, що слугує корисливим цілям, створив

- A. Сократ
- B. Ксенофонт
- C. Аристотель
- D. Платон

9. Аристотель відносив до хрематистики

- A. землеробство і ремесло
- B. торгівлю і лихварство
- C. дрібну торгівлю
- D. работоргівлю

10. „Хрематистика” у Аристотеля – це

- A. мистецтво управління домогосподарством
- B. мистецтво управління державним господарством
- C. мистецтво роботи гроші та наживати багатство
- D. наука про господарство

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): у 2-х ч. : Ч. 1: Історія економіки та економічної думки, політекономія: навч. посіб.; за ред. М. М. Теліщука / Університет ДФС України.Ірпінь, 2020. 544 с.
2. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г.П. Пасемко, Л.Г. Бага, Г.Є. Бесєдіна та ін. – Вид. 2-ге, змін. і допов. Харків : ХНАУ, 2020. 243 с.
3. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / уклад. Л.М. Зарецька; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: Монограф, 2019. 119 с.
4. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка: навч. посібник / Н.П. Мацелюх, І. А. Максименко. Київ: Видавництво “Центр учбової літератури”, 2019. 382 с.
5. Історія економіки та економічної думки: Підручник. / В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, Т. В. Гайдай та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2018. 775 с.
6. Історія економічних учень: навч. посіб. / П. П. Несененко, О. А. Артеменко; М-во освіти і науки України, Одес. нац. економ. ун-т. Одеса, 2017. 448 с.
7. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки: навч. посіб. для вузів. Київ: ЦУЛ, 2017. 495с.
8. Кучин С.П. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / С.П. Кучин; Луганський національний аграрний університет. Харків: Видавництво “Стильна типографія”, 2018. 88 с.
9. Любохинець Л.С. Історія політичних та економічних вчень [Текст] : навч. посібник / Л.С, Любохинець, В.М. Шавкун, Л.М. Бабич ; Хмельниц. нац. унт. К.: ЦУЛ, 2017. 293 с.
10. Ущাপовський Ю. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю. В. Ущাপовський. Житомир: Житомирська політехніка, 2020. 144 с

Додаткова

11. Горбачевська О.В., Хмелярчук М.І., Стасишин А.В. Історія економіки та економічної думки у логічних схемах: навч.посібник / О.В.Горбачевська,

М.І.Хмелярчук, А.В.Стасишин; за ред. к.ек.н, доц. О.В.Горбачевської. К.: УБС НБУ, 2013. 526 с.

12. Історія економічних вчень: підручник / за ред. Тарасевича В. М., Петруні Ю.С. - К.: "Центр учбової літератури", 2013. 352 с.

13. Історія економіки та економічної думки // Конспект лекцій / Укладачі: Пікулик О.І., Зеленко В.А., Шпарик Х.В.. Львів, 2018. 121 с.

14. Історія економіки та економічної думки : підруч. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Длугопольський [та ін.] ; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль : ТНЕУ, 2015 792 с.

15. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Укладач: В. О. Левицький // Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. Тернопіль: ТНТУ, 2019. 154 с.

16. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» за освітнім рівнем «Бакалавр» для студентів спеціальностей «051 Економіка», «072 Фінанси, банківська справа та страхування», «075 Маркетинг» / Укл.: В.Л. Смесова, Н.Є. Федорова. Дніпро: УДХТУ, 2019. 137 с.

17. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Київ, 2015. 328 с.

18. Мацелюх Н.П. Максименко І.А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія: навч.посіб. К.: "Центр учбової літератури", 2014. 382 с.

19. Пармаклі Д.М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник / Д.М. Пармаклі, С.В. Філіппова, Н.А. Добрянська. Одеса, 2018. 113 с.

20. Тарасевич В. Історія економічних вчень: підручник. / В. М. Тарасевич. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.

21. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 288 с.

22. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В, Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ, 2015. 473 с.

23. Мочерний С. В. Довженко М.В. Історія економічних вчень (сучасна економічна думка). посіб. Л: «Новий світ-2000», 2015. 488 с.

24. Золотих І. Б. Історія економічних вчень. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 186 с.

Інформаційні ресурси

25. Міжнародний центр перспективних досліджень URL: <http://www.icps.kiev.ua>

26. Інститут економіки і прогнозування НАН України URL: <http://www.ief.org.ua>

27. Бібліотека імені В.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Семінар 4 «Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (V - X ст.)»

Семінар – розгорнута бесіда

Методи контролю: фронтальне та індивідуальне опитування, тестування, розв'язання задач та ситуацій.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

Охарактеризуйте основні моделі формування феодальних відносин.

Назвіть основні риси й етапи розвитку західноєвропейського феодалізму.

Проаналізуйте еволюцію господарства у Франкській державі.

Охарактеризуйте шляхи формування, форми і типи власності в епоху Середньовіччя.

Розкрийте особливості становлення феодального господарства Франції, Англії, Німеччини, Візантії, Скандинавських країн.

Розкрийте фактори економічного підйому міст Західної Європи в XI-XV ст.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Період, коли в Італії з'явилися цехи як феодальна форма організації ремесла

A. IX ст.

B. X ст.

C. XI ст.

D. XII ст.

2. Період, коли в Англії з'явилися цехи як феодальна форма організації ремесла

A. X ст.

B. XI ст.

C. XII ст.

D. XIII ст.

3. Період, коли франки створюють своє королівство

A. V-VI ст.

B. VI-VII ст.

C. VIII ст.

D. IX ст.

4. Салічна правда написана

A. Кінець V ст.

- В. Початок VI ст.
- С. Кінець VI ст.
- Д. Початок VIII ст.

5. В Північній Франції й Фландрії селяни підняли стихійне повстання «пастушків» у

- А. 1251 р.
- В. 1252 р.
- С. 1253 р.
- Д. 1254 р.

6. Жакерія розпочалась у

- А. 1357 р.
- В. 1358 р.
- С. 1359 р.
- Д. 1360 р.

7. Рік, коли герцог Нормандії завоював Англію

- А. 1056 р.
- В. 1066 р.
- С. 1076 р.
- Д. 1077 р.

8. Всеанглійський поземельний перепис проведено в

- А. 1084 р.
- В. 1086 р.
- С. 1090 р.
- Д. 1091 р.

9. Рік, коли германські феодали намагалися захопити й російські землі

- А. 1240 р.
- В. 1241 р.
- С. 1242 р.
- Д. 1245 р.

10. Центр виробництва металевих виробів в Італії

- А. Генуя
- В. Мілан
- С. Піза
- Д. Венеція

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): у 2-х ч. : Ч. 1: Історія економіки та економічної думки, політекономія: навч. посіб.; за ред. М. М. Теліщука / Університет ДФС України. Ірпінь, 2020. 544 с.
2. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г.П. Пасемко, Л.Г. Бага, Г.Є. Бесєдіна та ін. – Вид. 2-ге, змін. і допов. Харків : ХНАУ, 2020. 243 с.
3. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / уклад. Л.М. Зарецька; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: Монограф, 2019. 119 с.
4. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка: навч. посібник / Н.П. Мацелюх, І. А. Максименко. Київ: Видавництво “Центр учбової літератури”, 2019. 382 с.
5. Історія економіки та економічної думки: Підручник. / В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, Т. В. Гайдай та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2018. 775 с.
6. Історія економічних учень: навч. посіб. / П. П. Несененко, О. А. Артеменко; М-во освіти і науки України, Одес. нац. економ. ун-т. Одеса, 2017. 448 с.
7. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки: навч. посіб. для вузів. Київ: ЦУЛ, 2017. 495с.
8. Кучин С.П. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / С.П. Кучин; Луганський національний аграрний університет. Харків: Видавництво “Стильна типографія”, 2018. 88 с.
9. Любохинець Л.С. Історія політичних та економічних вчень [Текст] : навч. посібник / Л.С. Любохинець, В.М. Шавкун, Л.М. Бабич ; Хмельниц. нац. унт. К.: ЦУЛ, 2017. 293 с.
10. Ущাপовський Ю. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю. В. Ущাপовський. Житомир: Житомирська політехніка, 2020. 144 с

Додаткова

11. Горбачевська О.В., Хмелярчук М.І., Стасишин А.В. Історія економіки та економічної думки у логічних схемах: навч. посібник / О.В. Горбачевська, М.І. Хмелярчук, А.В. Стасишин; за ред. к.ек.н, доц. О.В. Горбачевської. К.: УБС НБУ, 2013. 526 с.
12. Історія економічних вчень: підручник / за ред. Тарасевича В. М. ., Петруні Ю.С. - К. : "Центр учбової літератури", 2013. 352 с.
13. Історія економіки та економічної думки // Конспект лекцій / Укладачі: Пікулик О.І., Зеленко В.А., Шпарик Х.В.. Львів, 2018. 121 с.

14. Історія економіки та економічної думки : підруч. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Длугопольський [та ін.] ; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль : ТНЕУ, 2015 792 с.

15. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Укладач: В. О. Левицький // Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. Тернопіль: ТНТУ, 2019. 154 с.

16. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» за освітнім рівнем «Бакалавр» для студентів спеціальностей «051 Економіка», «072 Фінанси, банківська справа та страхування», «075 Маркетинг» / Укл.: В.Л. Смесова, Н.Є. Федорова. Дніпро: УДХТУ, 2019. 137 с.

17. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Київ, 2015. 328 с.

18. Мацелюх Н.П. Максименко І.А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія: навч. посіб. К. : "Центр учбової літератури", 2014. 382 с.

19. Пармаклі Д.М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник / Д.М. Пармаклі, С.В. Філіппова, Н.А. Добрянська. Одеса, 2018. 113 с.

20. Тарасевич В. Історія економічних вчень: підручник. / В. М. Тарасевич. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.

21. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 288 с.

22. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В, Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ, 2015. 473 с.

23. Мочерний С. В. Довженко М.В. Історія економічних вчень (сучасна економічна думка). посіб. Л: «Новий світ-2000», 2015. 488 с.

24. Золотих І. Б. Історія економічних вчень. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 186 с.

Інформаційні ресурси

25. Міжнародний центр перспективних досліджень URL: <http://www.icps.kiev.ua>

26. Інститут економіки і прогнозування НАН України URL: <http://www.ief.org.ua>

27. Бібліотека імені В.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Семінар 5 «Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (X - XV ст.)»

Семінар-дискусія

Методи контролю: фронтальне та індивідуальне опитування, тестування, розв'язання задач та ситуацій.

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.

2. Самостійно опрацюйте питання:

Опишіть цеховий лад середньовічного ремесла, покажіть його еко- номічну раціональність у XI-XV ст.

Назвіть факти, що свідчать про виникнення грошового ринку.

Охарактеризуйте характер європейської торгівлі в середні віки.

Назвіть факти, що свідчать про виникнення грошового ринку.

Порівняйте трактування основних економічних категорій у періоди раннього та пізнього канонізму.

Який економічний зміст мали ересі та Реформація?

Які основні риси середньовічної економічної думки на арабському Сході? У чому суть концепції “соціальної фізики” Ібн Хальдуна?

3. Розв’яжіть тестові завдання.

1. В період раннього середньовіччя (V-X ст.) сформувалися такі риси феодалного господарства

A. поступове покріпачення феодалами вільного общинного селянства

B. високий рівень розвитку продуктивних сил

C. повне панування натурального господарства

D. низький рівень розвитку продуктивних сил

E. панування товарного виробництва

2. Відомі такі форми феодалної ренти

A. грошова

B. відробіткова

C. додаткова

D. продуктивна

E. запозичена

F. податкова

3. Цехи виконували наступні функції

A. затверджували закони товарного обороту

B. модернізували засоби виробництва

C. затверджували монополію на даний вид ремесла

D. регулювали відносини майстрів з підмайстрами й учнями

E. встановлювали контроль над виробництвом і продажем ремісничих виробів

4. Основним заняттям франків було

A. землеробство

B. садівництво

- C. виноградарство
- D. скотарство
- E. полювання
- F. рибальство

5. Залежне селянство каролінгської вотчини поділялося на такі основні групи

- A. холопи
- B. гноти
- C. колони
- D. раби
- E. раби-серви
- F. літи

6. Розгорнувся процес «комунальних революцій»: міста домагалися статусу самокерованих громад – «комун». Це означало

- A. право займати посадові місця звичайному населенню
- B. право вибору міської ради й мера
- C. власні фінанси
- D. власне військове ополчення
- E. власне судочинство

7. На початку XIII століття була створена «Ганза річкових купців». До неї входили

- A. руанські купці
- B. марсельські купці
- C. генуанські купці
- D. паризькі купці
- E. римські купці

8. У XIII-XIV століттях у Франції прокотилася хвиля потужних селянських повстань. Так, в 1251 році селяни підняли стихійне повстання «пастушків» в

- A. Фландрії
- B. Англії
- C. Північній Франції
- D. Австрії
- E. Південній Франції
- F. Німеччині

9. В V ст. Британія була завойована племенами

- A. ютів

- В. фризів
- С.рунів
- Д.саксів
- Е. англов
- Ф. бриттів

10. Господарство ґрунтувалося на панщинній праці залежних селян серед яких віллани

- А. не мали землі й виконували найважчі роботи
- В. мали наділ землі своїм знаряддям праці
- С. виконували панщину
- Д. залежні селяни із крихітним наділом або зовсім без землі
- Е. платили оброк

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): у 2-х ч. : Ч. 1: Історія економіки та економічної думки, політекономія: навч. посіб.; за ред. М. М. Теліщука / Університет ДФС України. Ірпінь, 2020. 544 с.
2. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г.П. Пасемко, Л.Г. Бага, Г.Є. Беседіна та ін. – Вид. 2-ге, змін. і допов. Харків : ХНАУ, 2020. 243 с.
3. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / уклад. Л.М. Зарецька; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: Монограф, 2019. 119 с.
4. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка: навч. посібник / Н.П. Мацелюх, І. А. Максименко. Київ: Видавництво “Центр учбової літератури”, 2019. 382 с.
5. Історія економіки та економічної думки: Підручник. / В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, Т. В. Гайдай та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2018. 775 с.
6. Історія економічних учень: навч. посіб. / П. П. Несененко, О. А. Артеменко; М-во освіти і науки України, Одес. нац. економ. ун-т. Одеса, 2017. 448 с.
7. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки: навч. посіб. для вузів. Київ: ЦУЛ, 2017. 495с.
8. Кучин С.П. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / С.П. Кучин; Луганський національний аграрний університет. Харків: Видавництво “Стильна типографія”, 2018. 88 с.

9. Любохинець Л.С. Історія політичних та економічних вчень [Текст] : навч. посібник / Л.С. Любохинець, В.М. Шавкун, Л.М. Бабич ; Хмельниц. нац. унт. К.: ЦУЛ, 2017. 293 с.

10. Ущাপовський Ю. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю. В. Ущাপовський. Житомир: Житомирська політехніка, 2020. 144 с

Додаткова

11. Горбачевська О.В., Хмелярчук М.І., Стасишин А.В. Історія економіки та економічної думки у логічних схемах: навч.посібник / О.В.Горбачевська, М.І.Хмелярчук, А.В.Стасишин; за ред. к.ек.н, доц. О.В.Горбачевської. К.: УБС НБУ, 2013. 526 с.

12. Історія економічних вчень: підручник / за ред. Тарасевича В. М ., Петруні Ю.С. - К. : "Центр учбової літератури", 2013. 352 с.

13. Історія економіки та економічної думки // Конспект лекцій / Укладачі: Пікулик О.І., Зеленко В.А., Шпарик Х.В.. Львів, 2018. 121 с.

14. Історія економіки та економічної думки : підруч. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Длугопольський [та ін.] ; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль : ТНЕУ, 2015 792 с.

15. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Укладач: В. О. Левицький // Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. Тернопіль: ТНТУ, 2019. 154 с.

16. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» за освітнім рівнем «Бакалавр» для студентів спеціальностей «051 Економіка», «072 Фінанси, банківська справа та страхування», «075 Маркетинг» / Укл.: В.Л. Смесова, Н.Є. Федорова. Дніпро: УДХТУ, 2019. 137 с.

17. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Київ, 2015. 328 с.

18. Мацелюх Н.П. Максименко І.А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія: навч.посіб. К. : "Центр учбової літератури", 2014. 382 с.

19. Пармаклі Д.М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник / Д.М. Пармаклі, С.В. Філіппова, Н.А. Добрянська. Одеса, 2018. 113 с.

20. Тарасевич В. Історія економічних вчень: підручник. / В. М. Тарасевич. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.

21. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 288 с.

22. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В, Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ, 2015. 473 с.

23. Мочерний С. В. Довженко М.В. Історія економічних вчень (сучасна економічна думка). посіб. Л: «Новий світ-2000», 2015. 488 с.

24. Золотих І. Б. Історія економічних вчень. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 186 с.

Інформаційні ресурси

25. Міжнародний центр перспективних досліджень URL:
<http://www.icps.kiev.ua>

26. Інститут економіки і прогнозування НАН України URL:
<http://www.ief.org.ua>

27. Бібліотека імені В.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Семінар 6 «Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI - перша половина XVII ст.)» Семінар запитань і відповідей

Методи контролю: фронтальне та індивідуальне опитування, тестування, розв'язання задач та ситуацій.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

Якими були економічні причини і наслідки Великих географічних відкриттів?

Дайте визначення мануфактури та охарактеризуйте її типи.

Розкрийте особливості мануфактурного періоду в країнах Західної Європи, США та на українських землях.

Розкрийте значення буржуазних революцій для становлення індустріального суспільства.

Визначте особливості становлення капіталістичного способу виробництва в Голландії та Англії.

У чому суть аграрного перевороту в Англії?

Розкрийте зміст політики протекціонізму.

Назвіть історичні передумови виникнення та особливості меркантилізму в Англії та Франції.

Розкрийте суть ідей ранніх і пізніх меркантилістів.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Підприємство, на якому ще використовується ручна праця, але вже присутнє її розділення по операціях, завдяки чому підвищується продуктивність називається

А. цехова організація

В. проста кооперація

С. напіввільна праця

Д. мануфактура

2. Країна, в якій вперше в світі відбувається буржуазна революція

- A. Франція
- B. Англія
- C. Голландія
- D. Німеччина

3. Інтереси своєї молодії, що проходить стадію становлення і розвитку мануфактурної промисловості, країни Англія захищає за допомогою зовнішньоторговельної політики

- A. меркантилізм
- B. класична школа
- C. школи фізіократів
- D. кейнсіанство

4. Автором терміну «фізіократизм» вважається

- A. А. Монкретьєн
- B. К. Маркс
- C. Ф. Кене
- D. А. Сміт

5. Представниками класичної економічної теорії є

- A. Аристотель, Платон
- B. А. Монкретьєн, Т. Манн
- C. А. Сміт, Д. Рікардо
- D. Дж. Кейнс, П. Самуельсон

6. Економічна школа, що вперше зробила предметом свого аналізу процес виробництва, а не сферу обігу

- A. класична школа
- B. меркантилізм
- C. школа фізіократів
- D. маржиналізм

7. Головною працею Ф. Кене вважається

- A. «Начала політичної економії й оподаткування»
- B. «Дослідження про природу й причини багатства народів»
- C. «Роздуми про створення й розподіл багатств»
- D. «Економічна таблиця»

8. Особливості фізіократизму, як течії класичної школи політичної економії

- A. визнання торгівлі єдиною сферою створення багатства
- B. визнання сільського господарства єдиною сферою створення багатства

- C. визнання виробництва єдиною сферою створення багатства
- D. визнання колонізації єдиною сферою створення багатства

9. Велика французька революція (1789-1794 рр.) була направлена

- A. проти регулювання державою ринкових відносин
- B. проти капіталістичного способу виробництва
- C. проти феодально-кріпосницького ладу
- D. за впровадження політики протекціонізму
- E. проти церкви

10. Одним з найважливіших чинників процесу первісного нагромадження капіталу було

- A. промисловий переворот у Франції
- B. «грошовий закон»
- C. теорія заробітної плати У. Петті
- D. «революція цін»
- E. скасування рабства

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): у 2-х ч. : Ч. 1: Історія економіки та економічної думки, політекономія: навч. посіб.; за ред. М. М. Теліщука / Університет ДФС України. Ірпінь, 2020. 544 с.

2. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г.П. Пасемко, Л.Г. Бага, Г.Є. Беседіна та ін. – Вид. 2-ге, змін. і допов. Харків : ХНАУ, 2020. 243 с.

3. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / уклад. Л.М. Зарецька; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: Монограф, 2019. 119 с.

4. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка: навч. посібник / Н.П. Мацелюх, І. А. Максименко. Київ: Видавництво “Центр учбової літератури”, 2019. 382 с.

5. Історія економіки та економічної думки: Підручник. / В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, Т. В. Гайдай та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2018. 775 с.

6. Історія економічних учень: навч. посіб. / П. П. Несененко, О. А. Артеменко; М-во освіти і науки України, Одес. нац. економ. ун-т. Одеса, 2017. 448 с.

7. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки: навч. посіб. для вузів. Київ: ЦУЛ, 2017. 495с.

8. Кучин С.П. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / С.П. Кучин; Луганський національний аграрний університет. Харків: Видавництво "Стильна типографія", 2018. 88 с.

9. Любохинець Л.С. Історія політичних та економічних вчень [Текст] : навч. посібник / Л.С. Любохинець, В.М. Шавкун, Л.М. Бабич ; Хмельницьк. нац. унт. К.: ЦУЛ, 2017. 293 с.

10. Ущাপовський Ю. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю. В. Ущাপовський. Житомир: Житомирська політехніка, 2020. 144 с

Додаткова

11. Горбачевська О.В., Хмелярчук М.І., Стасишин А.В. Історія економіки та економічної думки у логічних схемах: навч.посібник / О.В.Горбачевська, М.І.Хмелярчук, А.В.Стасишин; за ред. к.ек.н, доц. О.В.Горбачевської. К.: УБС НБУ, 2013. 526 с.

12. Історія економічних вчень: підручник / за ред. Тарасевича В. М ., Петруні Ю.С. - К. : "Центр учбової літератури", 2013. 352 с.

13. Історія економіки та економічної думки // Конспект лекцій / Укладачі: Пікулик О.І., Зеленко В.А., Шпарик Х.В.. Львів, 2018. 121 с.

14. Історія економіки та економічної думки : підруч. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Длугопольський [та ін.] ; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль : ТНЕУ, 2015 792 с.

15. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Укладач: В. О. Левицький // Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. Тернопіль: ТНТУ, 2019. 154 с.

16. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» за освітнім рівнем «Бакалавр» для студентів спеціальностей «051 Економіка», «072 Фінанси, банківська справа та страхування», «075 Маркетинг» / Укл.: В.Л. Смесова, Н.Є. Федорова. Дніпро: УДХТУ, 2019. 137 с.

17. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Київ, 2015. 328 с.

18. Мацелюх Н.П. Максименко І.А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія: навч.посіб. К. : "Центр учбової літератури", 2014. 382 с.

19. Пармаклі Д.М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник / Д.М. Пармаклі, С.В. Філіппова, Н.А. Добрянська. Одеса, 2018. 113 с.

20. Тарасевич В. Історія економічних вчень: підручник. / В. М. Тарасевич. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.

21. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 288 с.

22. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В, Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ, 2015. 473 с.

23. Мочерний С. В. Довженко М.В. Історія економічних вчень (сучасна економічна думка). посіб. Л: «Новий світ-2000», 2015. 488 с.

24. Золотих І. Б. Історія економічних вчень. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 186 с.

Інформаційні ресурси

25. Міжнародний центр перспективних досліджень URL: <http://www.icps.kiev.ua>

26. Інститут економіки і прогнозування НАН України URL: <http://www.ief.org.ua>

27. Бібліотека імені В.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Семінар 7 «Розвиток монополістичного капіталізму та маржиналістської революції (друга половина XIX - початок XX ст.)» *Семінар запитань і відповідей*

Методи контролю: фронтальне та індивідуальне опитування, тестування, розв'язання задач та ситуацій.

Завдання для самостійної роботи:

3. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

4. *Самостійно опрацюйте питання:*

Назвіть основні передумови та наслідки промислового перевороту в Англії.

Назвіть особливості промислового перевороту у Франції, Німеччині, США та Східній Україні.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Кількість етапів, на які можна поділити промисловий переворот в Англії

- A. два
- B. три
- C. чотири
- D. п'ять

2. Чартизм з'явився в

- A. 1800-і рр.
- B. 1810-і рр.
- C. 1820-і рр.
- D. 1830-і рр.

3. Перша в Німеччині прядильна машина була встановлена в

- A. 1783 р.

- B. 1790 p.
- C. 1795 p.
- D. 1800 p.

4. Митний союз Північних держав Німеччини створено в

- A. 1830 p.
- B. 1833 p.
- C. 1836 p.
- D. 1839 p.

5. Процес великомасштабних реформ у Японії почався в

- A. 1865 p.
- B. 1867 p.
- C. 1868 p.
- D. 1876 p.

6. Закон про зміну в системі оподаткування в сільському господарстві Японії, за яким уводився єдиний щорічний державний грошовий податок у розмірі 3 % від вартості землі, прийнятий

- A. 1873 p.
- B. 1875 p.
- C. 1877 p.
- D. 1879 p.

7. Американська революція відбулася в

- A. 1775-1781 pp.
- B. 1775-1782 pp.
- C. 1775-1783 pp.
- D. 1775-1784 pp.

8. У травні 1862 р. федеральним урядом США було прийнято Гомстед-акт за яким будь-якому громадянину США надавалось право одержання практично безкоштовно

- A. 100 акрів землі
- B. 120 акрів землі
- C. 140 акрів землі
- D. 160 акрів землі

9. Рік, коли урядом Великої Британії був прийнятий «залізний закон» (Айрон-акт), який забороняв вироблення тонких сукон, ввіз у колонії прядильних і ткацьких машин

- A. 1750 p.

- B. 1755 p.
- C. 1765 p.
- D. 1770 p.

10. Рік, коли було остаточно скасовано рабство в США

- A. 1862 p.
- B. 1863 p.
- C. 1864 p.
- D. 1865 p.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): у 2-х ч. : Ч. 1: Історія економіки та економічної думки, політекономія: навч. посіб.; за ред. М. М. Теліщука / Університет ДФС України. Ірпінь, 2020. 544 с.

2. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г.П. Пасемко, Л.Г. Бага, Г.Є. Бесєдіна та ін. – Вид. 2-ге, змін. і допов. Харків : ХНАУ, 2020. 243 с.

3. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / уклад. Л.М. Зарецька; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: Монограф, 2019. 119 с.

4. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка: навч. посібник / Н.П. Мацелюх, І. А. Максименко. Київ: Видавництво “Центр учбової літератури”, 2019. 382 с.

5. Історія економіки та економічної думки: Підручник. / В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, Т. В. Гайдай та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2018. 775 с.

6. Історія економічних учень: навч. посіб. / П. П. Несененко, О. А. Артеменко; М-во освіти і науки України, Одес. нац. економ. ун-т. Одеса, 2017. 448 с.

7. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки: навч. посіб. для вузів. Київ: ЦУЛ, 2017. 495с.

8. Кучин С.П. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / С.П. Кучин; Луганський національний аграрний університет. Харків: Видавництво “Стильна типографія”, 2018. 88 с.

9. Любохинець Л.С. Історія політичних та економічних вчень [Текст] : навч. посібник / Л.С. Любохинець, В.М. Шавкун, Л.М. Бабич ; Хмельниц. нац. унт. К.: ЦУЛ, 2017. 293 с.

10. Ущাপовський Ю. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю. В. Ущাপовський. Житомир: Житомирська політехніка, 2020. 144 с

Додаткова

11. Горбачевська О.В., Хмелярчук М.І., Стасишин А.В. Історія економіки та економічної думки у логічних схемах: навч.посібник / О.В.Горбачевська, М.І.Хмелярчук, А.В.Стасишин; за ред. к.ек.н, доц. О.В.Горбачевської. К.: УБС НБУ, 2013. 526 с.

12. Історія економічних вчень: підручник / за ред. Тарасевича В. М., Петруні Ю.С. - К.: "Центр учбової літератури", 2013. 352 с.

13. Історія економіки та економічної думки // Конспект лекцій / Укладачі: Пікулик О.І., Зеленко В.А., Шпарик Х.В.. Львів, 2018. 121 с.

14. Історія економіки та економічної думки : підруч. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Длугопольський [та ін.] ; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль : ТНЕУ, 2015 792 с.

15. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Укладач: В. О. Левицький // Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. Тернопіль: ТНТУ, 2019. 154 с.

16. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» за освітнім рівнем «Бакалавр» для студентів спеціальностей «051 Економіка», «072 Фінанси, банківська справа та страхування», «075 Маркетинг» / Укл.: В.Л. Смесова, Н.Є. Федорова. Дніпро: УДХТУ, 2019. 137 с.

17. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Київ, 2015. 328 с.

18. Мацелюх Н.П. Максименко І.А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія: навч.посіб. К.: "Центр учбової літератури", 2014. 382 с.

19. Пармаклі Д.М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник / Д.М. Пармаклі, С.В. Філіппова, Н.А. Добрянська. Одеса, 2018. 113 с.

20. Тарасевич В. Історія економічних вчень: підручник. / В. М. Тарасевич. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.

21. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 288 с.

22. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В, Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ, 2015. 473 с.

23. Мочерний С. В. Довженко М.В. Історія економічних вчень (сучасна економічна думка). посіб. Л: «Новий світ-2000», 2015. 488 с.

24. Золотих І. Б. Історія економічних вчень. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 186 с.

Інформаційні ресурси

25. Міжнародний центр перспективних досліджень URL: <http://www.icps.kiev.ua>

26. Інститут економіки і прогнозування НАН України URL: <http://www.ief.org.ua>

27. Бібліотека імені В.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Семінар 8 «Розвиток монополістичного капіталізму та маржиналістської революції (друга половина XIX - початок XX ст.)»
Семінар запитань і відповідей

Методи контролю: фронтальне та індивідуальне опитування, тестування, розв'язання задач та ситуацій.

Завдання для самостійної роботи:

5. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

6. *Самостійно опрацюйте питання:*

У чому особливості розвитку економічної думки періоду розвитку ринкового господарства.

Охарактеризуйте предмет, метод та основні етапи розвитку історичної школи політичної економії.

У чому особливості нової історичної школи політекономії та концепцій Г.Шмоллера, Л.Брентано, К.Бюхера.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Соціально-економічні наслідки промислового перевороту в Англії

A. урбанізація

B. централізація капіталу

C. посилення ролі церкви

D. встановлення 10 годинного робочого дня

E. масове застосування жіночої і дитячої праці

F. політично оформлений масовий робочий рух – чартизм

2. Причини економічної відсталості Німеччини кінця XVIII - початку XIX ст.

A. політична роздробленість

B. засилля церкви

C. віддаленість від найважливіших торговельних шляхів

D. безліч митних бар'єрів

E. низька оплата праці

3. Найбільшу роль у сільськогосподарському підйомі Німеччини зіграли такі фактори

A. відкриття в області агрохімії

B. територія Німеччини багата покладами калійної солі

C. добровільні об'єднання селянських господарств

D. можливість розвивати виробництво фосфатів

E. працелюбність селян

4. Війни, що прискорили об'єднання Німеччини

- A. столітня
- B. тридцятилітня
- C. австро-пруссська
- D. війна із Данією 1864 р.
- E. франко-пруссська

5. Процес розкладання феодалізму в Японії був значно прискорений

- A. реформами уряду
- B. проникненням у країну іноземного капіталу
- C. селянськими повстаннями
- D. насильницьким залученням Японії в сферу світового ринку
- E. громадянської війною

6. Реформи, що сприяли швидкому перетворенню Японії в капіталістичну державу

- A. завершився процес об'єднання держави
- B. ліквідовано феодальні князівства й створені префектури
- C. ліквідовано цеховий лад, гільдії й клани
- D. скасовано кріпосне право
- E. ліквідовано всі внутрішні митниці
- F. створено єдину національну валюту

7. З моменту відкриття Нового Світу наприкінці XV ст. і до війни з Англією за незалежність наприкінці XVIII ст. (1775-1783 р.) американські землі були колоніями різних європейських держав. Яких?

- A. Велика Британія
- B. Іспанія
- C. Франція
- D. Португалія
- E. Голландія

8. У 1750 році урядом Великої Британії був прийнятий «залізний закон» (Айрон-акт), який забороняв

- A. вироблення тонких сукон на території Британських островів
- B. ввіз у колонії прядильних і ткацьких машин
- C. торгівлю металами із Індією
- D. вироблення тонких сукон в колоніях
- E. работоргівлю

9. До числа найважливіших економічних підсумків Війни за незалежність 1775-1783 р., яка носила характер буржуазної революції, можна, віднести наступні

А. ліквідовано численні перешкоди для розвитку промисловості й торгівлі, уведені у свій час Англією

В. установлено контроль за природними ресурсами, який переходив від англійського короля до держави й приватного підприємця

С. сформовано єдину транспортну й грошову системи, утворений єдиний внутрішній ринок США

Д. введено фіксовану оплату праці

Е. встановлено прямі зв'язки із країнами Західної Європи, Росією, Китаєм, Японією

10. Особливості промислового перевороту в США

А. бюрократичні перепони

В. низькі темпи розвитку промисловості

С. дорога робоча сила

Д. оперативне використання винаходів і відкриттів, включаючи досягнення й інших країн

Е. відсутність феодальних пережитків

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): у 2-х ч. : Ч. 1: Історія економіки та економічної думки, політекономія: навч. посіб.; за ред. М. М. Теліщука / Університет ДФС України. Ірпінь, 2020. 544 с.

2. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г.П. Пасемко, Л.Г. Бага, Г.Є. Бесєдіна та ін. – Вид. 2-ге, змін. і допов. Харків : ХНАУ, 2020. 243 с.

3. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / уклад. Л.М. Зарецька; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: Монограф, 2019. 119 с.

4. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка: навч. посібник / Н.П. Мацелюх, І. А. Максименко. Київ: Видавництво “Центр учбової літератури”, 2019. 382 с.

5. Історія економіки та економічної думки: Підручник. / В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, Т. В. Гайдай та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2018. 775 с.

6. Історія економічних учень: навч. посіб. / П. П. Несененко, О.А. Артеменко; М-во освіти і науки України, Одес. нац. економ. ун-т. Одеса, 2017. 448 с.

7. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки: навч. посіб. для вузів. Київ: ЦУЛ, 2017. 495с.

8. Кучин С.П. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / С.П. Кучин; Луганський національний аграрний університет. Харків: Видавництво "Стильна типографія", 2018. 88 с.

9. Любохинець Л.С. Історія політичних та економічних вчень [Текст] : навч. посібник / Л.С. Любохинець, В.М. Шавкун, Л.М. Бабич ; Хмельниц. нац. унт. К.: ЦУЛ, 2017. 293 с.

10. Ущатовський Ю. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю. В. Ущатовський. Житомир: Житомирська політехніка, 2020. 144 с

Додаткова

11. Горбачевська О.В., Хмелярчук М.І., Стасишин А.В. Історія економіки та економічної думки у логічних схемах: навч.посібник / О.В.Горбачевська, М.І.Хмелярчук, А.В.Стасишин; за ред. к.ек.н, доц. О.В.Горбачевської. К.: УБС НБУ, 2013. 526 с.

12. Історія економічних вчень: підручник / за ред. Тарасевича В. М ., Петруні Ю.С. - К. : "Центр учбової літератури", 2013. 352 с.

13. Історія економіки та економічної думки // Конспект лекцій / Укладачі: Пікулик О.І., Зеленко В.А., Шпарик Х.В.. Львів, 2018. 121 с.

14. Історія економіки та економічної думки : підруч. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Длугопольський [та ін.] ; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль : ТНЕУ, 2015 792 с.

15. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Укладач: В. О. Левицький // Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. Тернопіль: ТНТУ, 2019. 154 с.

16. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» за освітнім рівнем «Бакалавр» для студентів спеціальностей «051 Економіка», «072 Фінанси, банківська справа та страхування», «075 Маркетинг» / Укл.: В.Л. Смесова, Н.Є. Федорова. Дніпро: УДХТУ, 2019. 137 с.

17. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Київ, 2015. 328 с.

18. Мацелюх Н.П. Максименко І.А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія: навч.посіб. К. : "Центр учбової літератури", 2014. 382 с.

19. Пармаклі Д.М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник / Д.М. Пармаклі, С.В. Філіппова, Н.А. Добрянська. Одеса, 2018. 113 с.

20. Тарасевич В. Історія економічних вчень: підручник. / В. М. Тарасевич. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.

21. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 288 с.

22. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В, Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ, 2015. 473 с.

23. Мочерний С. В. Довженко М.В. Історія економічних вчень (сучасна економічна думка). посіб. Л: «Новий світ-2000», 2015. 488 с.

24. Золотих І. Б. Історія економічних вчень. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 186 с.

Інформаційні ресурси

25. Міжнародний центр перспективних досліджень URL: <http://www.icps.kiev.ua>

26. Інститут економіки і прогнозування НАН України URL: <http://www.ief.org.ua>

27. Бібліотека імені В.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

РОЗВИТОК СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ І ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ (ПЕРША ПОЛОВИНА ХІХ СТ. - СУЧАСНИЙ ПЕРІОД)

Семінар 9 «Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (друга половина ХІХ ст.)»

Семінар запитань і відповідей

Методи контролю: фронтальне та індивідуальне опитування, тестування, розв'язання задач та ситуацій.

Завдання для самостійної роботи:

7. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

8. *Самостійно опрацюйте питання:*

Охарактеризуйте основні зміни в розвитку науки, техніки і технології наприкінці ХІХ ст.

Назвіть основні економічні ознаки імперіалізму.

Проаналізуйте основні форми монополістичних об'єднань.

Перерахуйте передумови економічного підйому Німеччини в останній третині ХІХ ст.

Проаналізуйте причини втрати Англією промислової гегемонії.

Визначте причини промислового відставання Франції.

Назвіть фактори прискореного економічного зростання США в останній третині ХІХ ст.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Частка світового промислового виробництва, що в кінці ХІХ ст. належала Англії

- A. 28%
- B. 30%
- C. 32%
- D. 35%

2. Лейбористську партію було створено в

- A. 1904 р.
- B. 1905 р.
- C. 1906 р.
- D. 1907 р.

3. Рік, коли введено політику протекціонізму в Німеччині

- A. 1871 р.
- B. 1875 р.
- C. 1878 р.
- D. 1879 р.

4. Завершення формування світового ринку сталося на рубежі

- A. XVIII – XIX ст.
- B. XIX – XX ст.
- C. XVII – XVIII ст.
- D. XX – XXI ст.

5. Назва останньої стадії капіталізму

- A. імперіалізм
- B. соціал-демократія
- C. монополізм
- D. колоніалізм

6. На початку XX ст. Німеччина займала за промисловим виробництвом

- A. 2 місце
- B. 3 місце
- C. 1 місце
- D. 4 місце

7. Світова аграрна криза відбувалася в

- A. 1874 – 1894 рр.
- B. 1870 – 1880 рр.
- C. 1900 – 1910 рр.
- D. 1854 – 1874 рр.

8. Жирондисти представляли інтереси

- A. крупної буржуазії
- B. дрібної буржуазії
- C. дворянства
- D. селян

9. На початку XX ст. Франція займала за промисловим виробництвом

- A. 2 місце
- B. 3 місце
- C. 1 місце
- D. 4 місце

10. На початку XX ст. США займали за промисловим виробництвом

- A. 2 місце
- B. 3 місце
- C. 1 місце
- D. 4 місце

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): у 2-х ч. : Ч. 1: Історія економіки та економічної думки, політекономія: навч. посіб.; за ред. М. М. Теліщука / Університет ДФС України. Ірпінь, 2020. 544 с.

2. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г.П. Пасемко, Л.Г. Бага, Г.Є. Бесєдіна та ін. – Вид. 2-ге, змін. і допов. Харків : ХНАУ, 2020. 243 с.

3. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / уклад. Л.М. Зарецька; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: Монограф, 2019. 119 с.

4. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка: навч. посібник / Н.П. Мацелюх, І. А. Максименко. Київ: Видавництво “Центр учбової літератури”, 2019. 382 с.

5. Історія економіки та економічної думки: Підручник. / В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, Т. В. Гайдай та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2018. 775 с.

6. Історія економічних учень: навч. посіб. / П. П. Несененко, О. А. Артеменко; М-во освіти і науки України, Одес. нац. економ. ун-т. Одеса, 2017. 448 с.

7. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки: навч. посіб. для вузів. Київ: ЦУЛ, 2017. 495с.

8. Кучин С.П. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / С.П. Кучин; Луганський національний аграрний університет. Харків: Видавництво "Стильна типографія", 2018. 88 с.

9. Любохинець Л.С. Історія політичних та економічних вчень [Текст] : навч. посібник / Л.С. Любохинець, В.М. Шавкун, Л.М. Бабич ; Хмельницьк. нац. унт. К.: ЦУЛ, 2017. 293 с.

10. Ущатовський Ю. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю. В. Ущатовський. Житомир: Житомирська політехніка, 2020. 144 с

Додаткова

11. Горбачевська О.В., Хмелярчук М.І., Стасишин А.В. Історія економіки та економічної думки у логічних схемах: навч.посібник / О.В.Горбачевська, М.І.Хмелярчук, А.В.Стасишин; за ред. к.ек.н, доц. О.В.Горбачевської. К.: УБС НБУ, 2013. 526 с.

12. Історія економічних вчень: підручник / за ред. Тарасевича В. М., Петруні Ю.С. - К. : "Центр учбової літератури", 2013. 352 с.

13. Історія економіки та економічної думки // Конспект лекцій / Укладачі: Пікулик О.І., Зеленко В.А., Шпарик Х.В.. Львів, 2018. 121 с.

14. Історія економіки та економічної думки : підруч. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Длугопольський [та ін.] ; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль : ТНЕУ, 2015 792 с.

15. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Укладач: В. О. Левицький // Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. Тернопіль: ТНТУ, 2019. 154 с.

16. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» за освітнім рівнем «Бакалавр» для студентів спеціальностей «051 Економіка», «072 Фінанси, банківська справа та страхування», «075 Маркетинг» / Укл.: В.Л. Смесова, Н.Є. Федорова. Дніпро: УДХТУ, 2019. 137 с.

17. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Київ, 2015. 328 с.

18. Мацелюх Н.П. Максименко І.А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія: навч.посіб. К. : "Центр учбової літератури", 2014. 382 с.

19. Пармаклі Д.М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник / Д.М. Пармаклі, С.В. Філіппова, Н.А. Добрянська. Одеса, 2018. 113 с.

20. Тарасевич В. Історія економічних вчень: підручник. / В. М. Тарасевич. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.

21. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 288 с.

22. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В, Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ, 2015. 473 с.

23. Мочерний С. В. Довженко М.В. Історія економічних вчень (сучасна економічна думка). посіб. Л: «Новий світ-2000», 2015. 488 с.

24. Золотих І. Б. Історія економічних вчень. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 186 с.

Інформаційні ресурси

25. Міжнародний центр перспективних досліджень URL: <http://www.icps.kiev.ua>

26. Інститут економіки і прогнозування НАН України URL: <http://www.ief.org.ua>

27. Бібліотека імені В.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Семінар 10 «Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (початок ХХ ст.)»

Семінар – розгорнута бесіда

Методи контролю: фронтальне та індивідуальне опитування, тестування, розв'язання задач та ситуацій.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

У чому полягає основна ідея маржиналізму?

Сформулюйте основні теоретичні принципи попередників маржиналізму.

Які методи економічного аналізу характеризують сутність маржиналізму?

Розкрийте суть теоретико-методологічних відмінностей ідей першого та другого етапів “маржинальної революції”.

Зробіть порівняльний аналіз ідей маржиналізму австрійської і кембриджської шкіл.

Розкрийте основні положення маржиналізму американської та лозаннської шкіл.

Якими були історичні передумови зародження інституціоналізму?

У чому відмінності між соціально-психологічним, соціально-правовим та емпіричним інституціоналізмом?

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Основні економічні ознаки монополістичного капіталізму полягають у наступному

А. концентрація виробництва і капіталу

В. злиття, монополістичного промислового та банківського капіталів

С. наявність робітничих організацій

Д. створення міжнародних монополістичних союзів

Е. митні бар'єри

2. Наприкінці XIX ст. Англія втратила свою промислову монополію, причинами цього стали

- А. сильний робітничий рух
- В. застаріле обладнання
- С. відсутність інвестицій
- Д. національний борг
- Е. труднощі з отриманням промислової сировини

3. Стрімкому економічному розвитку Німеччині в кінці XIX ст. сприяло

- А. політичне об'єднання всієї Німеччини під егідою Пруссії
- В. невеликий національний борг
- С. американські інвестиції
- Д. швидке зростання населення
- Е. створення промислових підприємств на підставі нових досягнень техніки та технології виробництва

4. У зовнішній торгівлі німецький імперіалізм зіштовхнувся з інтересами

- А. США
- В. Японії
- С. Франції
- Д. Італії
- Е. Росії
- Ф. Англії

5. До складу Троїстого союзу входили наступні країни

- А. Німеччина
- В. Англія
- С. росія
- Д. Австрія
- Е. Італія
- Ф. Франція

6. Причини відставання Франції в економічному розвитку на кінець XIX ст.

- А. наслідки франко-пруської війни 1870-1871
- В. відсутність протекціоністської політики
- С. нерозвиненість внутрішнього ринку
- Д. застаріла технічна база
- Е. колоніальні захоплення

7. На кінець XIX ст. Франція володіла великими колоніями у

- А. Північній Америці
- В. Південній Америці
- С. Африці
- Д. Індокитаї
- Е. Океанії

8. Представниками нової історичної школи в Німеччині були

- А. Г. Шмоллер
- В. Г. Ч. Кері
- С. Л. Брентано
- Д. К. Блюхер
- Е. Т. Госсен

9. Представниками австрійської школи були

- А. К. Блюхер
- В. Т. Госсен
- С. К. Менгер
- Д. Ф. Візер
- Е. У. Джевонс

10. Представниками Кембріджської школи були

- А. У. Джевонс
- В. А. Маршалл
- С. А. Пігу
- Д. Дж. Б. Кларк
- Е. М. Х. Бунге

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): у 2-х ч. : Ч. 1: Історія економіки та економічної думки, політекономія: навч. посіб.; за ред. М. М. Теліщука / Університет ДФС України. Ірпінь, 2020. 544 с.

2. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г. П. Пасемко, Л. Г. Бага, Г. Є. Беседіна та ін. – Вид. 2-ге, змін. і допов. Харків : ХНАУ, 2020. 243 с.

3. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / уклад. Л. М. Зарецька; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: Монограф, 2019. 119 с.

4. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка: навч. посібник / Н.П. Мацелюх, І. А. Максименко. Київ: Видавництво "Центр учбової літератури", 2019. 382 с.

5. Історія економіки та економічної думки: Підручник. / В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, Т. В. Гайдай та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2018. 775 с.

6. Історія економічних учень: навч. посіб. / П. П. Несененко, О. А. Артеменко; М-во освіти і науки України, Одес. нац. економ. ун-т. Одеса, 2017. 448 с.

7. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки: навч. посіб. для вузів. Київ: ЦУЛ, 2017. 495с.

8. Кучин С.П. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / С.П. Кучин; Луганський національний аграрний університет. Харків: Видавництво "Стильна типографія", 2018. 88 с.

9. Любохинець Л.С. Історія політичних та економічних вчень [Текст] : навч. посібник / Л.С, Любохинець, В.М. Шавкун, Л.М. Бабич ; Хмельниц. нац. унт. К.: ЦУЛ, 2017. 293 с.

10. Ущатовський Ю. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю. В. Ущатовський. Житомир: Житомирська політехніка, 2020. 144 с

Додаткова

11. Горбачевська О.В., Хмелярчук М.І., Стасишин А.В. Історія економіки та економічної думки у логічних схемах: навч.посібник / О.В.Горбачевська, М.І.Хмелярчук, А.В.Стасишин; за ред. к.ек.н, доц. О.В.Горбачевської. К.: УБС НБУ, 2013. 526 с.

12. Історія економічних вчень: підручник / за ред. Тарасевича В. М ., Петруні Ю.С. - К. : "Центр учбової літератури", 2013. 352 с.

13. Історія економіки та економічної думки // Конспект лекцій / Укладачі: Пікулик О.І., Зеленко В.А., Шпарик Х.В.. Львів, 2018. 121 с.

14. Історія економіки та економічної думки : підруч. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Длугопольський [та ін.] ; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль : ТНЕУ, 2015 792 с.

15. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Укладач: В. О. Левицький // Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. Тернопіль: ТНТУ, 2019. 154 с.

16. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» за освітнім рівнем «Бакалавр» для студентів спеціальностей «051 Економіка», «072 Фінанси, банківська справа та страхування», «075 Маркетинг» / Укл.: В.Л. Смесова, Н.Є. Федорова. Дніпро: УДХТУ, 2019. 137 с.

17. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Київ, 2015. 328 с.

18. Мацелюх Н.П. Максименко І.А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія: навч. посіб. К. : "Центр учбової літератури", 2014. 382 с.

19. Пармаклі Д.М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник / Д.М. Пармаклі, С.В. Філіппова, Н.А. Добрянська. Одеса, 2018. 113 с.

20. Тарасевич В. Історія економічних вчень: підручник. / В. М. Тарасевич. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.

21. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 288 с.

22. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В, Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ, 2015. 473 с.

23. Мочерний С. В. Довженко М.В. Історія економічних вчень (сучасна економічна думка). посіб. Л: «Новий світ-2000», 2015. 488 с.

24. Золотих І. Б. Історія економічних вчень. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 186 с.

Інформаційні ресурси

25. Міжнародний центр перспективних досліджень URL: <http://www.icps.kiev.ua>

26. Інститут економіки і прогнозування НАН України URL: <http://www.ief.org.ua>

27. Бібліотека імені В.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Семінар 11 «Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX - початок XX ст.)» Семінар-дискусія

Методи контролю: фронтальне та індивідуальне опитування, тестування, розв'язання задач та ситуацій.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

Якими були соціально-економічні показники розвитку сільського господарства України наприкінці XIX ст.?

Які нові промислові райони та галузі отримали розвиток у пореформеній Україні?

Висвітліть процес розвитку міст України наприкінці XIX ст.

Що вам відомо про розвиток залізничного транспорту наприкінці XIX ст.?

Як розвивалася внутрішня та зовнішня торгівля на межі століть?

У який спосіб відбувалося формування банківської системи в пореформеній Росії?

Як відбувався процес створення перших об'єднань монополістичного типу?
Розкажіть про стабілізацію грошової системи Росії, проведеної під керівництвом С. Ю. Вітте.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Аграрна реформа в Росії на початку ХХ століття проводилася з ініціативи

- A. З. Вітте
- B. Миколи II
- C. П. Столипіна
- D. Н. Бунге

2. Аграрна реформа в Росії, що почалася в 1906 році, давала селянам такі права

- A. безкоштовне одержання казенних і імператорських земель
- B. вихід із громади і закріплення приватної власності на землю
- C. приватної власності на поміщицьку землю
- D. створення колективних господарств

3. Аграрна реформа у росії, що надавала селянам право приватної власності на землю

- A. Реформа 1861 року
- B. Реформа 1906 року
- C. Декрет про землю 1917 року
- D. жодна з реформ

4. Аграрна реформа в Східній Україні проведена в

- A. 1861 р.
- B. 1845 р.
- C. 1848 р.
- D. 1868 р.

5. Аграрна реформа в Західній Україні проведена в

- A. 1861 р.
- B. 1859 р.
- C. 1845 р.
- D. 1848 р.

6. Перший етап промислового перевороту в Східній Україні відбувся в

- A. 20-40 рр. ХІХ ст.
- B. 30-40 рр. ХІХ ст.
- C. 20-30 рр. ХІХ ст.

D. 50-60 pp. XIX ст.

7. У 1863 році розпочалось будівництво першої залізниці від

- A. Балти до Одеси
- B. Києва до Харкова
- C. Києва до Одеси
- D. Полтави до Донецька

8. Фундатор сучасної інвестиційної теорії економічних циклів

- A. М. Туган-Барановський
- B. М. Зібер
- C. В. Подолинський
- D. Є. Слуцький

9. Другий етап промислового перевороту в Україні відбувався в

- A. 30-40 pp. XIX ст.
- B. 20-30 pp. XIX ст.
- C. 50-60 pp. XIX ст.
- D. 60-80 pp. XIX ст.

10. Закон (патент) про ліквідацію панщини в Галичині був проголошений

- A. 22 квітня 1848 р.
- B. 22 квітня 1849 р.
- C. 22 квітня 1850 р.
- D. 22 квітня 1861 р.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): у 2-х ч. : Ч. 1: Історія економіки та економічної думки, політекономія: навч. посіб.; за ред. М. М. Теліщука / Університет ДФС України. Ірпінь, 2020. 544 с.

2. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г.П. Пасемко, Л.Г. Бага, Г.Є. Бесєдіна та ін. – Вид. 2-ге, змін. і допов. Харків : ХНАУ, 2020. 243 с.

3. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / уклад. Л.М. Зарецька; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: Монограф, 2019. 119 с.

4. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка: навч. посібник / Н.П. Мацелюх, І. А. Максименко. Київ: Видавництво “Центр учбової літератури”, 2019. 382 с.

5. Історія економіки та економічної думки: Підручник. / В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, Т. В. Гайдай та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2018. 775 с.
6. Історія економічних учень: навч. посіб. / П. П. Несененко, О. А. Артеменко; М-во освіти і науки України, Одес. нац. економ. ун-т. Одеса, 2017. 448 с.
7. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки: навч. посіб. для вузів. Київ: ЦУЛ, 2017. 495с.
8. Кучин С.П. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / С.П. Кучин; Луганський національний аграрний університет. Харків: Видавництво "Стільна типографія", 2018. 88 с.
9. Любохинець Л.С. Історія політичних та економічних вчень [Текст] : навч. посібник / Л.С. Любохинець, В.М. Шавкун, Л.М. Бабич ; Хмельниць. нац. унт. К.: ЦУЛ, 2017. 293 с.
10. Ущাপовський Ю. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю. В. Ущাপовський. Житомир: Житомирська політехніка, 2020. 144 с

Додаткова

11. Горбачевська О.В., Хмелярчук М.І., Стасишин А.В. Історія економіки та економічної думки у логічних схемах: навч.посібник / О.В.Горбачевська, М.І.Хмелярчук, А.В.Стасишин; за ред. к.ек.н, доц. О.В.Горбачевської. К.: УБС НБУ, 2013. 526 с.
12. Історія економічних вчень: підручник / за ред. Тарасевича В. М ., Петруні Ю.С. - К. : "Центр учбової літератури", 2013. 352 с.
13. Історія економіки та економічної думки // Конспект лекцій / Укладачі: Пікулик О.І., Зеленко В.А., Шпарик Х.В.. Львів, 2018. 121 с.
14. Історія економіки та економічної думки : підруч. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Длугопольський [та ін.] ; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль : ТНЕУ, 2015 792 с.
15. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Укладач: В. О. Левицький // Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. Тернопіль: ТНТУ, 2019. 154 с.
16. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» за освітнім рівнем «Бакалавр» для студентів спеціальностей «051 Економіка», «072 Фінанси, банківська справа та страхування», «075 Маркетинг» / Укл.: В.Л. Смесова, Н.Є. Федорова. Дніпро: УДХТУ, 2019. 137 с.
17. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Київ, 2015. 328 с.
18. Мацелюх Н.П. Максименко І.А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія: навч.посіб. К. : "Центр учбової літератури", 2014. 382 с.
19. Пармаклі Д.М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник / Д.М. Пармаклі, С.В. Філіппова, Н.А. Добрянська. Одеса, 2018. 113 с.

20. Тарасевич В. Історія економічних вчень: підручник. / В. М. Тарасевич. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.

21. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 288 с.

22. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В, Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ, 2015. 473 с.

23. Мочерний С. В. Довженко М.В. Історія економічних вчень (сучасна економічна думка). посіб. Л: «Новий світ-2000», 2015. 488 с.

24. Золотих І. Б. Історія економічних вчень. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 186 с.

Інформаційні ресурси

25. Міжнародний центр перспективних досліджень URL: <http://www.icps.kiev.ua>

26. Інститут економіки і прогнозування НАН України URL: <http://www.ief.org.ua>

27. Бібліотека імені В.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Семінар 12 «Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільств Європейської цивілізації (перша половина XX ст.)»

Семінар запитань і відповідей

Методи контролю: фронтальне та індивідуальне опитування, тестування, розв'язання задач та ситуацій.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

Охарактеризуйте найважливіші результати Першої світової війни для економіки США.

Назвіть фактори економічного підйому в США в 1924-1929 рр.

Опишіть основні прояви економічної кризи 1929-1933 рр.

Проаналізуйте реформи Ф. Рузвельта в кредитно-фінансовій сфері, промисловості, аграрному секторі та трудових відносинах упродовж 1933-1934 рр.

Прослідкуйте зміни у проведенні реформ так званого “другого нового курсу”.

Роз'ясніть значення “Нового курсу” Ф. Рузвельта для американського і світового господарства.

Назвіть наслідки Першої світової війни для Німеччини, Англії, Франції та Японії.

Перерахуйте заходи, передбачені планами Дауеса та Юнга.

3. Розв'яжіть тестові завдання.

1. Ресурси, за рахунок яких Німеччина відновлювала і розвивала свою економіку між двома світовими війнами

- A. за рахунок використання винятково внутрішніх ресурсів
- B. за рахунок проникнення європейських і американських капіталів у німецьку економіку
- C. за рахунок пограбування своїх колоній
- D. за рахунок використання багатств, награтованих за роки війни

2. Виплати країни, що програла, у результаті мирного договору

- A. польдер
- B. відкуп
- C. контрибуції
- D. грюндерство

3. Світова економічна криза 1929-1933 років почалася

- A. у провідних країнах Західної Європи
- B. у США
- C. у країнах Азії
- D. у Японії

4. Приватний капітал у роки НЕПу домінував

- A. у галузях, що виробляє засоби виробництва
- B. на залізничному транспорті
- C. в оптовій торгівлі
- D. у роздрібній торгівлі

5. Закон Рузвельта, у рамках якого були створені табори для безробітної міської молоді у віці 18 – 25 років

- A. Закон про справедливу регламентацію праці
- B. Закон про соціальне забезпечення
- C. Закон про створення Цивільного корпусу збереження ресурсів
- D. Закон про відновлення промисловості

6. У «Теорії монополістичної конкуренції» Е. Чемберліна головна роль приділяється категорії

- A. дискримінації цін
- B. диференціації продукту
- C. ефектові масштабу
- D. моносонії

7. У «Теорії недосконалої конкуренції» Дж. Робінсон уперше був розкритий зміст категорії

- A. ефект масштабу
- B. витрати збуту
- C. диференціація продукту
- D. дискримінація цін

8. Учений, який має безпосереднє відношення до розробки економічної теорії недосконалої конкуренції

- A. У. Леонт'єв
- B. Ф. Ліст
- C. Ф. Візер
- D. Дж. Робінсон

9. Термін «монопсонія» запровадив

- A. А. Маршалл
- B. Дж. М. Кейнс
- C. Э. Чемберлін
- D. Дж. Робінсон

10. Ідея мультиплікатора належить

- A. А. Маршаллу
- B. Дж. М. Кейнсу
- C. Р. Кану
- D. Дж. Хіксу

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): у 2-х ч. : Ч. 1: Історія економіки та економічної думки, політекономія: навч. посіб.; за ред. М. М. Теліщука / Університет ДФС України. Ірпінь, 2020. 544 с.

2. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г.П. Пасемко, Л.Г. Бага, Г.Є. Беседіна та ін. – Вид. 2-ге, змін. і допов. Харків : ХНАУ, 2020. 243 с.

3. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / уклад. Л.М. Зарецька; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: Монограф, 2019. 119 с.

4. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка: навч. посібник / Н.П. Мацелюх, І. А. Максименко. Київ: Видавництво "Центр учбової літератури", 2019. 382 с.

5. Історія економіки та економічної думки: Підручник. / В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, Т. В. Гайдай та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2018. 775 с.

6. Історія економічних учень: навч. посіб. / П. П. Несененко, О. А. Артеменко; М-во освіти і науки України, Одес. нац. економ. ун-т. Одеса, 2017. 448 с.

7. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки: навч. посіб. для вузів. Київ: ЦУЛ, 2017. 495с.

8. Кучин С.П. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / С.П. Кучин; Луганський національний аграрний університет. Харків: Видавництво "Стильна типографія", 2018. 88 с.

9. Любохинець Л.С. Історія політичних та економічних вчень [Текст] : навч. посібник / Л.С, Любохинець, В.М. Шавкун, Л.М. Бабич ; Хмельниц. нац. унт. К.: ЦУЛ, 2017. 293 с.

10. Ущатовський Ю. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю. В. Ущатовський. Житомир: Житомирська політехніка, 2020. 144 с

Додаткова

11. Горбачевська О.В., Хмелярчук М.І., Стасишин А.В. Історія економіки та економічної думки у логічних схемах: навч.посібник / О.В.Горбачевська, М.І.Хмелярчук, А.В.Стасишин; за ред. к.ек.н, доц. О.В.Горбачевської. К.: УБС НБУ, 2013. 526 с.

12. Історія економічних вчень: підручник / за ред. Тарасевича В. М., Петруні Ю.С. - К. : "Центр учбової літератури", 2013. 352 с.

13. Історія економіки та економічної думки // Конспект лекцій / Укладачі: Пікулик О.І., Зеленко В.А., Шпарик Х.В.. Львів, 2018. 121 с.

14. Історія економіки та економічної думки : підруч. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Длугопольський [та ін.] ; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль : ТНЕУ, 2015 792 с.

15. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Укладач: В. О. Левицький // Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. Тернопіль: ТНТУ, 2019. 154 с.

16. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» за освітнім рівнем «Бакалавр» для студентів спеціальностей «051 Економіка», «072 Фінанси, банківська справа та страхування», «075 Маркетинг» / Укл.: В.Л. Смесова, Н.Є. Федорова. Дніпро: УДХТУ, 2019. 137 с.

17. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Київ, 2015. 328 с.

18. Мацелюх Н.П. Максименко І.А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія: навч.посіб. К. : "Центр учбової літератури", 2014. 382 с.

19. Пармаклі Д.М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник / Д.М. Пармаклі, С.В. Філіппова, Н.А. Добрянська. Одеса, 2018. 113 с.

20. Тарасевич В. Історія економічних вчень: підручник. / В. М. Тарасевич. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.

21. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 288 с.

22. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В, Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ, 2015. 473 с.

23. Мочерний С. В. Довженко М.В. Історія економічних вчень (сучасна економічна думка). посіб. Л: «Новий світ-2000», 2015. 488 с.

24. Золотих І. Б. Історія економічних вчень. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 186 с.

Інформаційні ресурси

25. Міжнародний центр перспективних досліджень URL: <http://www.icps.kiev.ua>

26. Інститут економіки і прогнозування НАН України URL: <http://www.ief.org.ua>

27. Бібліотека імені В.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Семінар 13 «Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина ХХ ст.)»

Семінар бесіда

Методи контролю: фронтальне та індивідуальне опитування, тестування, розв'язання задач та ситуацій.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

Чому США вирішили надати допомогу європейським країнам за планом Маршалла? Яку роль він зіграв у відновленні економіки цих країн?

Чим можна пояснити збільшення ролі держави в економічному і соціальному розвитку західних країн у післявоєнний період?

У чому суть НТР у післявоєнний період?

Які причини європейської інтеграції і як відбувався процес її розвитку?

Охарактеризуйте фактори економічного лідерства США після Другої світової війни.

Охарактеризуйте наслідки Другої світової війни для Японії.

Назвіть заходи американської окупаційної влади щодо відновлення та реформування японського господарства.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. «План Маршалла» втілювався

А. після I світової війни

В. після II світової війни

C. на початку XX ст.

2. Представниками якого з названих напрямів є Адольф Берлі, Густав Мінз

- A. інституціоналізм
- B. кейнсіанство
- C. неолібералізм
- D. неокласичний синтез

3. Французьку школу неолібералізму в історико-економічній літературі називають

- A. дирижизм
- B. ліберальний дирижизм
- C. французький лібералізм

4. Програма, аналогічна плану Маршалла, розроблена для Японії

- A. «план Доджа-Макартура»
- B. «план Дауеса»
- C. «план Робертса-Макартура»
- D. «план Доджа-Юнга»

5. У 1944 р. на міжнародній валютно-фінансовій конференції в Бреттон-Вудсі було створено

- A. МВФ
- B. ЄБРР
- C. ООН
- D. ЄЕС

6. Рейганоміка – це

- A. програма економічного розвитку
- B. програма політичного розвитку
- C. військова програма
- D. програма соціально-економічного розвитку

7. В цілому «рейганоміка» передбачала відхід від

- A. монетаризму
- B. лібералізму
- C. кейнсіанської тактики
- D. інституціоналізму

8. У другій половині XX ст. першість в світовому експорті належала

- A. Англії

- B. США
- C. Китай
- D. СРСР

9. Засновником соціально-психологічного інституціоналізму був

- A. Дж. Мут
- B. Мілтон Фрідмен
- C. Дж. Кейнс
- D. Торстейн Веблен

10. Засновником соціально-правового інституціоналізму є

- A. Дж. Мут
- B. М. Фрідмен
- C. Дж. Кейнс
- D. Т. Веблен
- E. Дж. Коммонс

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): у 2-х ч. : Ч. 1: Історія економіки та економічної думки, політекономія: навч. посіб.; за ред. М. М. Теліщука / Університет ДФС України. Ірпінь, 2020. 544 с.

2. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г.П. Пасемко, Л.Г. Бага, Г.Є. Бесєдіна та ін. – Вид. 2-ге, змін. і допов. Харків : ХНАУ, 2020. 243 с.

3. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / уклад. Л.М. Зарецька; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: Монограф, 2019. 119 с.

4. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка: навч. посібник / Н.П. Мацелюх, І. А. Максименко. Київ: Видавництво “Центр учбової літератури”, 2019. 382 с.

5. Історія економіки та економічної думки: Підручник. / В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, Т. В. Гайдай та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2018. 775 с.

6. Історія економічних учень: навч. посіб. / П. П. Несененко, О. А. Артеменко; М-во освіти і науки України, Одес. нац. економ. ун-т. Одеса, 2017. 448 с.

7. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки: навч. посіб. для вузів. Київ: ЦУЛ, 2017. 495с.

8. Кучин С.П. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / С.П. Кучин; Луганський національний аграрний університет. Харків: Видавництво “Стильна типографія”, 2018. 88 с.

9. Любохинець Л.С. Історія політичних та економічних вчень [Текст] : навч. посібник / Л.С. Любохинець, В.М. Шавкун, Л.М. Бабич ; Хмельниц. нац. унт. К.: ЦУЛ, 2017. 293 с.

10. Ущাপовський Ю. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю. В. Ущাপовський. Житомир: Житомирська політехніка, 2020. 144 с

Додаткова

11. Горбачевська О.В., Хмелярчук М.І., Стасишин А.В. Історія економіки та економічної думки у логічних схемах: навч.посібник / О.В.Горбачевська, М.І.Хмелярчук, А.В.Стасишин; за ред. к.ек.н, доц. О.В.Горбачевської. К.: УБС НБУ, 2013. 526 с.

12. Історія економічних вчень: підручник / за ред. Тарасевича В. М ., Петруні Ю.С. - К. : "Центр учбової літератури", 2013. 352 с.

13. Історія економіки та економічної думки // Конспект лекцій / Укладачі: Пікулик О.І., Зеленко В.А., Шпарик Х.В.. Львів, 2018. 121 с.

14. Історія економіки та економічної думки : підруч. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Длугопольський [та ін.] ; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль : ТНЕУ, 2015 792 с.

15. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Укладач: В. О. Левицький // Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. Тернопіль: ТНТУ, 2019. 154 с.

16. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» за освітнім рівнем «Бакалавр» для студентів спеціальностей «051 Економіка», «072 Фінанси, банківська справа та страхування», «075 Маркетинг» / Укл.: В.Л. Смесова, Н.Є. Федорова. Дніпро: УДХТУ, 2019. 137 с.

17. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Київ, 2015. 328 с.

18. Мацелюх Н.П. Максименко І.А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія: навч.посіб. К. : "Центр учбової літератури", 2014. 382 с.

19. Пармаклі Д.М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник / Д.М. Пармаклі, С.В. Філіппова, Н.А. Добрянська. Одеса, 2018. 113 с.

20. Тарасевич В. Історія економічних вчень: підручник. / В. М. Тарасевич. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.

21. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 288 с.

22. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В, Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ, 2015. 473 с.

23. Мочерний С. В. Довженко М.В. Історія економічних вчень (сучасна економічна думка). посіб. Л: «Новий світ-2000», 2015. 488 с.

24. Золотих І. Б. Історія економічних вчень. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 186 с.

Інформаційні ресурси

25. Міжнародний центр перспективних досліджень URL:
<http://www.icps.kiev.ua>

26. Інститут економіки і прогнозування НАН України URL:
<http://www.ief.org.ua>

27. Бібліотека імені В.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Семінар 14 «Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX - початок XXI ст.)» *Семінар запитань і відповідей*

Методи контролю: фронтальне та індивідуальне опитування, тестування, розв'язання задач та ситуацій.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

Розкрийте суть монетарної концепції Чиказької школи неолібералізму.

Що таке природна норма безробіття за М. Фрідменом?

Що характерно для економічного розвитку країн третього світу, що входять до першої групи?

Які особливості економічного розвитку країн, що розвиваються, другої групи?

Охарактеризуйте проблеми розвитку країн третього світу, віднесених до третьої групи.

Які тенденції і сучасний стан зовнішньої заборгованості країн третього світу?

Охарактеризуйте специфіку економічного розвитку країн третього світу, їх становище у світовій економіці.

Назвіть основні інтеграційні угруповання країн, що розвиваються.

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Представниками якого з названих напрямів є Ф.Хайєк, В.Ойкен, Л.Ерхард

А. інституціоналізм

В. кейнсіанство

С. неолібералізм

Д. неокласичний синтез

2. ОПЕК створено в

А. 1950 р.

В. 1955 р.

- C. 1960 p.
- D. 1965 p.

3. Асоціацію держав Південно-Східної Азії (АСЕАН) створено в

- A. 1967 p.
- B. 1957 p.
- C. 1970 p.
- D. 1965 p.

4. Індія стала незалежною державою в

- A. 1945 p.
- B. 1947 p.
- C. 1949 p.
- D. 1951 p.

5. Частка населення Індії, яка на момент отримання незалежності була зайнята у сільському господарстві

- A. 50%
- B. 60%
- C. 70%
- D. 80%

6. «Декартелізація» в Японії відбувалась у

- A. 1940-1945 pp.
- B. 1946-1950 pp.
- C. 1950-1952 pp.
- D. 1954 p.

7. Представниками якого з названих напрямів є Пол Самуельсон

- A. інституціоналізм
- B. кейнсіанство
- C. неолібералізм
- D. неокласичний синтез

8. Представниками якого з названих напрямів є Рой Фобс Харрод

- A. інституціоналізм
- B. кейнсіанство
- C. неолібералізм
- D. неокласичний синтез

9. Представником якого з названих напрямів є М. Тетчер

- A. неоконсерватизм
- B. неокейнсіанство

- C. неолібералізм
- D. неокласичний синтез

10. Неоконсерватизм виник у

- A. 70-і р XX ст.
- B. 80-і р. XX ст.
- C. 90-і р. XX ст.
- D. 2000-і роки

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): у 2-х ч. : Ч. 1: Історія економіки та економічної думки, політекономія: навч. посіб.; за ред. М. М. Теліщука / Університет ДФС України. Ірпінь, 2020. 544 с.

2. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г.П. Пасемко, Л.Г. Бага, Г.Є. Беседіна та ін. – Вид. 2-ге, змін. і допов. Харків : ХНАУ, 2020. 243 с.

3. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / уклад. Л.М. Зарецька; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: Монограф, 2019. 119 с.

4. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка: навч. посібник / Н.П. Мацелюх, І. А. Максименко. Київ: Видавництво “Центр учбової літератури”, 2019. 382 с.

5. Історія економіки та економічної думки: Підручник. / В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, Т. В. Гайдай та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2018. 775 с.

6. Історія економічних учень: навч. посіб. / П. П. Несененко, О. А. Артеменко; М-во освіти і науки України, Одес. нац. економ. ун-т. Одеса, 2017. 448 с.

7. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки: навч. посіб. для вузів. Київ: ЦУЛ, 2017. 495с.

8. Кучин С.П. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / С.П. Кучин; Луганський національний аграрний університет. Харків: Видавництво “Стильна типографія”, 2018. 88 с.

9. Любохинець Л.С. Історія політичних та економічних вчень [Текст] : навч. посібник / Л.С, Любохинець, В.М. Шавкун, Л.М. Бабич ; Хмельниц. нац. унт. К.: ЦУЛ, 2017. 293 с.

10. Ущাপовський Ю. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю. В. Ущাপовський. Житомир: Житомирська політехніка, 2020. 144 с

Додаткова

11. Горбачевська О.В., Хмелярчук М.І., Стасишин А.В. Історія економіки та економічної думки у логічних схемах: навч.посібник / О.В.Горбачевська, М.І.Хмелярчук, А.В.Стасишин; за ред. к.ек.н, доц. О.В.Горбачевської. К.: УБС НБУ, 2013. 526 с.

12. Історія економічних вчень: підручник / за ред. Тарасевича В. М., Петруні Ю.С. - К.: "Центр учбової літератури", 2013. 352 с.

13. Історія економіки та економічної думки // Конспект лекцій / Укладачі: Пікулик О.І., Зеленко В.А., Шпарик Х.В.. Львів, 2018. 121 с.

14. Історія економіки та економічної думки : підруч. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Длугопольський [та ін.] ; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль : ТНЕУ, 2015 792 с.

15. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Укладач: В. О. Левицький // Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. Тернопіль: ТНТУ, 2019. 154 с.

16. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» за освітнім рівнем «Бакалавр» для студентів спеціальностей «051 Економіка», «072 Фінанси, банківська справа та страхування», «075 Маркетинг» / Укл.: В.Л. Смесова, Н.Є. Федорова. Дніпро: УДХТУ, 2019. 137 с.

17. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Київ, 2015. 328 с.

18. Мацелюх Н.П. Максименко І.А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія: навч.посіб. К.: "Центр учбової літератури", 2014. 382 с.

19. Пармаклі Д.М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник / Д.М. Пармаклі, С.В. Філіппова, Н.А. Добрянська. Одеса, 2018. 113 с.

20. Тарасевич В. Історія економічних вчень: підручник. / В. М. Тарасевич. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.

21. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 288 с.

22. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В, Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ, 2015. 473 с.

23. Мочерний С. В. Довженко М.В. Історія економічних вчень (сучасна економічна думка). посіб. Л: «Новий світ-2000», 2015. 488 с.

24. Золотих І. Б. Історія економічних вчень. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 186 с.

Інформаційні ресурси

25. Міжнародний центр перспективних досліджень URL: <http://www.icps.kiev.ua>

26. Інститут економіки і прогнозування НАН України URL: <http://www.ief.org.ua>

27. Бібліотека імені В.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Семінар 15 «Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці»
Семінар запитань і відповідей

Методи контролю: фронтальне та індивідуальне опитування, тестування, розв'язання задач та ситуацій.

Завдання для самостійної роботи:

3. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

4. *Самостійно опрацюйте питання:*

Проаналізуйте економічну політику урядів Центральної Ради, Гетьманату, Директорії, ЗУНР.

Прослідкуйте економічний розвиток західноукраїнських земель у 20–30-х рр. ХХ ст. Якими факторами він визначався?

Проаналізуйте економічну політику радянського уряду на першому етапі Другої світової війни.

Охарактеризуйте окупаційну політику фашистського режиму на українських землях.

Порівняйте висхідний рівень господарства України з іншими країнами на початок повоєнної відбудови.

Проаналізуйте господарські підсумки відбудовного періоду. Як проходила індустріалізація та колективізація в західних областях України?

Визначте основні напрями розвитку господарства України в другій половині 60–80-х рр. ХХ ст. Обґрунтуйте його стагнаційний характер.

Розв'яжіть тестові завдання.

1. Учений, який заклав основи сучасної інвестиційної теорії циклів

А. Дж. М. Кейнс

В. Л. Вальрас

С. А. Маршалл

Д. М. Туган-Барановський

Е. А. Сміт

2. Перший п'ятирічний план було затверджено

А. 1926 р.

В. 1935 р.

С. 1929 р.

Д. 1936 р.

3. Західноукраїнські землі були приєднані до СРСР в

А. 1939 р.

В. 1921 р.

- C. 1945 p.
- D. 1938 p.

4. Україна входить до таких міжнародних організацій

- A. ООН
- B. НАТО
- C. СОТ
- D. ЄС
- E. ГУАМ

5. Вкажіть, хто з названих учених є прихильником трудової теорії вартості

- A. М. Зібер
- B. К. Маркс
- C. Ж.Б. Сей
- D. К. Менгер
- E. Д. Рікардо

6. Політику «перебудови» започаткував

- A. М. Горбачов
- B. М. Хрущов
- C. Л. Брежнев
- D. С. Косигін

7. Рік, коли в Українській народній республіці з'явилися власні українські паперові гроші з державною символікою

- A. 1916 p.
- B. 1917 p.
- C. 1918 p.
- D. 1919 p.

8. Грошова реформа в СРСР відбулась у

- A. 1922 p.
- B. 1923 p.
- C. 1924 p.
- D. 1925 p.

9. Голодомор в Україні відбувався в

- A. 1931-1932 pp.
- B. 1932-1933 pp.
- C. 1933-1935 pp.
- D. 1937-1938 pp.

10. «Косигінські» реформи розпочато в

A. 1960 р.

B. 1965 р.

C. 1969 р.

D. 1970 р.

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): у 2-х ч. : Ч. 1: Історія економіки та економічної думки, політекономія: навч. посіб.; за ред. М. М. Теліщука / Університет ДФС України. Ірпінь, 2020. 544 с.

2. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г.П. Пасемко, Л.Г. Бага, Г.Є. Бесєдіна та ін. – Вид. 2-ге, змін. і допов. Харків : ХНАУ, 2020. 243 с.

3. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / уклад. Л.М. Зарецька; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: Монограф, 2019. 119 с.

4. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка: навч. посібник / Н.П. Мацелюх, І. А. Максименко. Київ: Видавництво “Центр учбової літератури”, 2019. 382 с.

5. Історія економіки та економічної думки: Підручник. / В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, Т. В. Гайдай та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2018. 775 с.

6. Історія економічних учень: навч. посіб. / П. П. Несененко, О. А. Артеменко; М-во освіти і науки України, Одес. нац. економ. ун-т. Одеса, 2017. 448 с.

7. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки: навч. посіб. для вузів. Київ: ЦУЛ, 2017. 495с.

8. Кучин С.П. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / С.П. Кучин; Луганський національний аграрний університет. Харків: Видавництво “Стильна типографія”, 2018. 88 с.

9. Любохинець Л.С. Історія політичних та економічних вчень [Текст] : навч. посібник / Л.С. Любохинець, В.М. Шавкун, Л.М. Бабич ; Хмельниць. нац. унт. К.: ЦУЛ, 2017. 293 с.

10. Ущাপовський Ю. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю. В. Ущাপовський. Житомир: Житомирська політехніка, 2020. 144 с

Додаткова

11. Горбачевська О.В., Хмелярчук М.І., Стасишин А.В. Історія економіки та економічної думки у логічних схемах: навч.посібник / О.В.Горбачевська,

М.І.Хмелярчук, А.В.Стасишин; за ред. к.ек.н, доц. О.В.Горбачевської. К.: УБС НБУ, 2013. 526 с.

12. Історія економічних вчень: підручник / за ред. Тарасевича В. М., Петруні Ю.С. - К.: "Центр учбової літератури", 2013. 352 с.

13. Історія економіки та економічної думки // Конспект лекцій / Укладачі: Пікулик О.І., Зеленко В.А., Шпарик Х.В.. Львів, 2018. 121 с.

14. Історія економіки та економічної думки : підруч. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Длугопольський [та ін.] ; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль : ТНЕУ, 2015 792 с.

15. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Укладач: В. О. Левицький // Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. Тернопіль: ТНТУ, 2019. 154 с.

16. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» за освітнім рівнем «Бакалавр» для студентів спеціальностей «051 Економіка», «072 Фінанси, банківська справа та страхування», «075 Маркетинг» / Укл.: В.Л. Смесова, Н.Є. Федорова. Дніпро: УДХТУ, 2019. 137 с.

17. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Київ, 2015. 328 с.

18. Мацелюх Н.П. Максименко І.А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія: навч.посіб. К.: "Центр учбової літератури", 2014. 382 с.

19. Пармаклі Д.М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник / Д.М. Пармаклі, С.В. Філіппова, Н.А. Добрянська. Одеса, 2018. 113 с.

20. Тарасевич В. Історія економічних вчень: підручник. / В. М. Тарасевич. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.

21. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 288 с.

22. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В, Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ, 2015. 473 с.

23. Мочерний С. В. Довженко М.В. Історія економічних вчень (сучасна економічна думка). посіб. Л: «Новий світ-2000», 2015. 488 с.

24. Золотих І. Б. Історія економічних вчень. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 186 с.

Інформаційні ресурси

25. Міжнародний центр перспективних досліджень URL: <http://www.icps.kiev.ua>

26. Інститут економіки і прогнозування НАН України URL: <http://www.ief.org.ua>

27. Бібліотека імені В.Вернадського. URL: <http://www.nbuiv.gov.ua>.

**Семінар 16 «Формування засад ринкового господарства в Україні в період
відновлення незалежності»
Семінар запитань і відповідей**

Методи контролю: фронтальне та індивідуальне опитування, тестування, розв'язання задач та ситуацій.

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

У чому полягає основний зміст перетворень в економіці України в перехідний період?

Як вплинув тривалий бездержавний статус України на її становище?

Яку економічну політику проводив український уряд в перші роки незалежності? Чим вона зумовлювалася?

Проаналізуйте розвиток української економіки в 1994–1999 рр. Які проблеми необхідно вирішити в Україні в ході ринкових перетворень?

Що сприяло проведенню грошової реформи 1996 р. в Україні? У чому полягала її суть?

Що, на вашу думку, заважає подолати затяжну економічну кризу в Україні?

Які факторні умови конкурентоспроможності має Україна?

Яка зовнішньоекономічна діяльність України в сучасних умовах?

3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Введення грошової одиниці гривні відбулося в

A. 1998 р.

B. 1996 р.

C. 1993 р.

D. 2000 р.

2. Україна стала членом СОТ у

A. 2000 р.

B. 2008 р.

C. 2005 р.

D. 1996 р.

3. В 1996 р. в Україні

A. проголошено незалежність

B. прийнято Конституцію

C. проведено революцію

D. вступ в ООН

E. вступ в ГУАМ

4. Перелік міжнародних організацій, до яких входить Україна

- A. ООН, СНД, СОТ, ГУАМ
- B. ЄС, ООН, СОТ, АСЕАН
- C. НАТО, СОТ, СНД, ГУАМ
- D. ЄС, АТЕС, НАФТА

5. Земля сільськогосподарського призначення в Україні є

- A. предметом купівлі-продажу
- B. власністю держави
- C. приватною власністю
- D. нею заборонено торгувати

6. Конституцію України прийнято

- A. 28 травня 1995 р.
- B. 28 червня 1996 р.
- C. 24 серпня 1991 р.
- D. 1 грудня 1991 р.

7. Автором теорії «третьої хвилі» є

- A. А. Тоффлер
- B. Д. Норт
- C. Р. Фогель
- D. Дж. Б'юкенен

8. Одним з напрямів теорії суспільного вибору вважається

- A. інституціональна економіка
- B. економіка бюрократії
- C. економіка розвитку
- D. трансформаційна економіка

9. На думку неоінституціоналістів, криза в країнах Східної Європи та колишнього Радянського Союзу була зумовлена

- A. кризою світового господарства
- B. помилковою теорією вартості
- C. помилковою оцінкою ролі та значення соціальних інституцій
- D. перебільшенням оцінки ролі та значення урядових інституцій

10. На думку представників теорії суспільного вибору, державне регулювання економіки

- A. неефективне
- B. об'єктивно необхідне
- C. закономірне

Д.шкідливе

Список рекомендованої літератури

Основна

1. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): у 2-х ч. : Ч. 1: Історія економіки та економічної думки, політекономія: навч. посіб.; за ред. М. М. Теліщука / Університет ДФС України.Ірпінь, 2020. 544 с.

2. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г.П. Пасемко, Л.Г. Бага, Г.Є. Беседіна та ін. – Вид. 2-ге, змін. і допов. Харків : ХНАУ, 2020. 243 с.

3. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / уклад. Л.М. Зарецька; Харківський держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків: Монограф, 2019. 119 с.

4. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка: навч. посібник / Н.П. Мацелюх, І. А. Максименко. Київ: Видавництво “Центр учбової літератури”, 2019. 382 с.

5. Історія економіки та економічної думки: Підручник. / В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, Т. В. Гайдай та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. К.: Знання, 2018. 775 с.

6. Історія економічних учень: навч. посіб. / П. П. Несененко, О. А. Артеменко; М-во освіти і науки України, Одес. нац. економ. ун-т. Одеса, 2017. 448 с.

7. Краус Н. М. Історія економіки та економічної думки: структурно-логічні схеми, таблиці, малюнки: навч. посіб. для вузів. Київ: ЦУЛ, 2017. 495с.

8. Кучин С.П. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / С.П. Кучин; Луганський національний аграрний університет. Харків: Видавництво “Стильна типографія”, 2018. 88 с.

9. Любохинець Л.С. Історія політичних та економічних вчень [Текст] : навч. посібник / Л.С, Любохинець, В.М. Шавкун, Л.М. Бабич ; Хмельниц. нац. унт. К.: ЦУЛ, 2017. 293 с.

10. Ущатовський Ю. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю. В. Ущатовський. Житомир: Житомирська політехніка, 2020. 144 с

Додаткова

11. Горбачевська О.В., Хмелярчук М.І., Стасишин А.В. Історія економіки та економічної думки у логічних схемах: навч.посібник / О.В.Горбачевська, М.І.Хмелярчук, А.В.Стасишин; за ред. к.ек.н, доц. О.В.Горбачевської. К.: УБС НБУ, 2013. 526 с.

12. Історія економічних вчень: підручник / за ред. Тарасевича В. М ., Петруні Ю.С. - К. : "Центр учбової літератури", 2013. 352 с.

13. Історія економіки та економічної думки // Конспект лекцій / Укладачі: Пікулик О.І., Зеленко В.А., Шпарик Х.В.. Львів, 2018. 121 с.

14. Історія економіки та економічної думки : підруч. / В. В. Козюк, Л. А. Родіонова, О. В. Длугопольський [та ін.] ; за ред. В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль : ТНЕУ, 2015 792 с.

15. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» для студентів спеціальності 051 «Економіка» / Укладач: В. О. Левицький // Тернопільський національний технічний університет ім. І. Пулюя. Тернопіль: ТНТУ, 2019. 154 с.

16. Конспект лекцій з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» за освітнім рівнем «Бакалавр» для студентів спеціальностей «051 Економіка», «072 Фінанси, банківська справа та страхування», «075 Маркетинг» / Укл.: В.Л. Смесова, Н.С. Федорова. Дніпро: УДХТУ, 2019. 137 с.

17. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. Київ, 2015. 328 с.

18. Мацелюх Н.П. Максименко І.А. Історія економіки та економічної думки. Політична економія: навч.посіб. К. : "Центр учбової літератури", 2014. 382 с.

19. Пармаклі Д.М. Історія економічних вчень: Навчальний посібник / Д.М. Пармаклі, С.В. Філіппова, Н.А. Добрянська. Одеса, 2018. 113 с.

20. Тарасевич В. Історія економічних вчень: підручник. / В. М. Тарасевич. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.

21. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 288 с.

22. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В, Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ, 2015. 473 с.

23. Мочерний С. В. Довженко М.В. Історія економічних вчень (сучасна економічна думка). посіб. Л: «Новий світ-2000», 2015. 488 с.

24. Золотих І. Б. Історія економічних вчень. навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2013. 186 с.

Інформаційні ресурси

25. Міжнародний центр перспективних досліджень URL: <http://www.icps.kiev.ua>

26. Інститут економіки і прогнозування НАН України URL: <http://www.ief.org.ua>

27. Бібліотека імені В.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

Навчальне видання

*Проданова Лариса Василівна
Бочарова Юлія Геннадіївна,
Федотова Тетяна Анатоліївна*

Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ЕКОНОМІКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ**

Формат 60×84/8. Ум. др. арк. 2,75.

Донецький національний університет
економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
50042, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Курчатова, 13.
Свідоцтво суб'єкта видавничої
справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.